

ΑΓΝΑΝΤΑ ΑΡΤΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
Τριμηνιαίο όργανο
της Αδελφότητας
Αγναντιτών

Γραφεία: Σοφοκλέους 33 - 5ος όροφος - Τ.Κ. 10552 - Τηλ. - Fax: 210-3313.067 - Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2013, Αρ. Φύλλον 184 • www.agnanta.com.gr

ΟΙ ΝΕΡΟΜΥΛΟΙ ΚΑΙ Η ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΗ

Οι νερόμυλοι που μέχρι και τη δεκαετία του 1970 προσέφεραν τεράστιες υπηρεσίες στους κατοίκους της υπαίθρου και ιδιαίτερα των ορεινών χωριών, στα οποία ο «γείτονάς» τους θεός δώρισε άφθονα νερά, άρχισαν σιγά-σιγά να εγκαταλείπονται και να ερειπώνονται, μαζί με όλα τα συμπαρομαρτούντα τους (νεροτριβές και μαντάνια). Τα τελευταία

χρόνια απέκτησαν μόνο πολιτιστικό και μουσειακό ενδιαφέρον και διέυρυναν το πεδίο δράσης των τοπικών Πολιτιστικών Συλλόγων, οι οποίοι τους αναπαύωσαν, τους εξωράισαν και τους

παρέδωσαν λειτουργικούς στις τοπικές κοινωνίες για τουριστική κυρίως αξιοποίηση, όπως έγινε με τους δυο νερόμυλους των Αγνάντων (του πάνω και κάτω μαχαλά).

Όμως, υπό τα νέα δεδομένα, η προσφορά των νερόμυλων δεν τηλείωνει στο άλεσμα των οσίων σιτηρών και στις νεροτριβές που χρησιμοποιούνταν σαν μεγάλα κοι- *Συνέχεια στη σελίδα 14*

Το καλντερίμι στις «Κοδέλες»

Το έργο άρχισε χάρη στη θέληση των χωριανών μας και το ζήλο της Επιτροπής, αλλά και την οικονομική ενίσχυση του Δήμου, η οποία ελπίζουμε να συνεχιστεί. Αν το ενδιαφέρον επεκταθεί σε όλους τους χωριανούς μας και βοηθήσουν, του χρόνου το έργο θα ολοκληρωθεί. Αφού φωτισθεί καλαίσθητα θα είναι το στολίδι του χωριού μας.

Το Δ.Σ.

ΜΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΑΡΑΔΕΙΣΕΝΙΑ (Από Μαρσούκι προς Τρίκαλα, μέσω Μπάρου)

Στις 6-7-2013 έγιναν τα εγκαίνια της αμαξίτης οδού που συνδέει την Ήπειρο με τη Θεσσαλία από το Μαρσούκι και τους Καλλαράτες, μέσω

Γράφει ο ΧΡ. ΑΡ. ΠΑΠΑΚΙΤΣΟΣ

Μπάρου - Ανθούσας! Ήθελα από παλιά να κάνω αυτή τη διαδρομή και την έκανα στις 17-8-2013. Θα είχα ανοκλήρωτη την εικόνα της περιοχής των Τζουμέρκων, εάν δεν την έκανα. Ανεβαίνεις «σβουριστά» τους λόφους προς τον Μπάρο (αυχένας μεταξύ Κακαρδίσσας και Λάκμου) και μέσα από τους χλοερούς βασκοτόπους και τις «πολυπρόβατες», παλαιότερα, στάνες των Καλαρρυτών ή του Μαρσούκιου, που τώρα «κουλουριάζονται» από ασφαλτοστρωμένο δρόμο (ΦΩΤΟ 1) που σιγά-σιγά αποσυμπιέρονται και ομαλά σε ανεβάσει στην κορυφή, στο διάσελο, σε υψόμετρο περί τα 2.000 μ., όπου σταματάς για ν' αγναντέψεις και να θαυμάσεις! Εκπλήσσεσαι από το μοναδικό, ίσως, στην περιοχή μας «αλπικό τοπίο» και από το έντονο ανάγλυφο των επιβλητικών βουνών που τα θωρείς από απόσταση! Συνέρχεται από τον εκστασιασμό και αρχίζεις να ροβολάς προς την πίσω πλευρά του, προς την Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων (ΦΩΤΟ 2). Σε λίγο αλλάζει εντελώς το τοπίο! Περνάς μέσα από θεόρατα ελάτια και πλατάνια, από πηγές και ποτάμια, από βαθιές χαράδρες και κατάφυτες ορθοπλαγίες, από πανέμορφες κωμοπόλεις και χωριά, από Μοναστήρια και ερημικά εξωκλήσια καλοσυντηρημένα, λες και τα φροντίζουν οι Άγιοι και του Θεού η Πρόνοια!

Το «τάμα» το εκπλήρωσα, κάνοντας τη διαδρομή εποχούμενος και όχι ποδαρτός, όπως την έκαναν αρκετοί από τους παππούδες και γονείς μας. Εκείνοι, οι ταλαιπώροι, έμφορτοι και πεζοπορώντας μια φορά το χρόνο, κατά το πηγαίνε- έλα τους για και από τα Τρίκαλα (προς αναζήτηση εργασίας), την πότιζαν με ποταμούς ιδρώντων και δακρύων... Ο τότε Γολγοθάς εκείνων έγινε σήμερα για μας περίπατος αναψυχής μέσα σε ένα συνεχώς εναλλασσόμενο εκπληκτικό τοπίο!

Σαν Πύλη εισόδου σ' αυτόν τον Παράδεισο επιλέχθηκε από τους συνοδούς μου εκεί-

Η Αδελφότητα διαθέτει τους παρακάτω λογαριασμούς για όποιον θέλει να καταθέσει χρήματα.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
081/754481-28
ΤΑΧ. ΤΑΜΕΙΟΤΗΡΙΟ
00060296015-1

νη του Μαρσούκιου για να γνωρίσουν και αυτοί το χωριό που δεν το είχαν επισκεφθεί. Στην όμορφη πλατεία (ΦΩΤΟ 3) του αμφιθεατρικά κτισμένου καταπληκτικά όμορφου και νοικοκυρεμένου χωριού,

μας αναγνώρισε ο εξαιρετικός φίλος απόστρατος ανώτ. Αξιωματικός κ. Σωτ. Λάνταβος που, χωρίς να μας αφήσει περιθώρια για αντιρρήσεις (στρατιωτικός γαρ), μας οδή-

Συνέχεια στη σελίδα 8

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΓΝΑΝΤΙΤΩΝ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ιωάννινα 22/10/2013

Προς: ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Αγαπητοί συγχωριανοί

Την 16^η-10^η-2013 πραγματοποιήθηκε η γενική συνέλευση της Αδελφότητας με μοναδικό θέμα την αρχαιερέσια για την ανάδειξη των οργάνων της, για την επόμενη διετία.

Το νέο Δ.Σ. συγκροτήθηκε σε σώμα στις 21/10/2013 ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΜΠΟΜΠΟΛΗ-ΤΣΙΑΜΑΝΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΕΥΤΑΣΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΓΕΝ.ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	ΠΕΤΑΛΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΤΑΜΙΑΣ	ΓΟΥΛΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
ΜΕΛΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΜΕΛΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΝΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΜΕΛΟΣ	ΚΑΠΕΛΗΣ ΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΕΛΗ	ΚΑΡΥΔΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΕΞΕΛΕΓΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΛΟΥΔΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΙΑΒΡΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

Το νέο Δ.Σ. ευχαριστεί τα μέλη της αδελφότητας που συμμετείχαν στη Γενική Συνέλευση και τις Αρχαιερέσιες. Θα κάνει ότι είναι δυνατόν για να ανταποκριθεί στις προσδοκίες όλων και να φέρει σε αίσιο πέρας το έργο που επιμύστηκε.

Ευχαριστεί το απερχόμενο Δ.Σ. για την ποιοτική προσφορά του στην Αδελφότητα και καλεί όλους τους Πολιτιστικούς Συλλόγους και Αδελφότητες του χωριού σε στενή συνεργασία μαζί τους.

Από το Δ.Σ. της Αδελφότητας

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η Ναταλία, κόρη του Αριστοτέλη Τρυφωνόπουλου και της Βάνας Κων. (Αρ.) Παπακίτσου, γεμάτη χαρά υποδέχτηκε στις 19/8/2013 το αδελφάκι της που έφεραν στον κόσμο οι γονείς της.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Την 23^η Αυγούστου 2013 στην Ιερά Μονή Αγ. Παρασκευής Πραμάντων έγινε η βάπτισμα του δεύτερου γιου του Περικλή Μακρή και της Ρούλας Χρήστου Παπαθεοδώρου (κόρης της Μάρης Αρ. Στάμου) και του δόθηκε το όνομα **Χρήστος**.

• Ο Αντώνης Νικολούζος και η σύζυγός του Λίνα Κων. (Αρ.) Παπακίτσου, στις 14/9/2013 βάπτισαν στον Ιερό Ναό της Αγίας Φωτεινής Νέας Σμύρνης τα δίδυμα κορψάκια τους, με ονόματα Ηλέκτρα και Φαίδρα. Νουφί τους έγιναν οι Χριστιάνα Μπαρμπίση-Κεραμίδα και θεός της Αριστείδης-Γιώργος Κων. Παπακίτσος αντίστοιχα.

• Ο Ευάγγελος Κ. Λεμονιάς και η σύζυγός του Κατερίνα, βάπτισαν το αγοράκι τους στις 11 Αυγούστου 2013 με το όνομα Βασίλειος - Κων/νος.

• Η Μαρία Στέλιου Καπέλη και ο σύζυγός της Παναγιώτης Αθραμίδης βάπτισαν το αγοράκι τους στις 8 Σεπτεμβρίου 2013 με το όνομα Νικόλαος.

Το Δ.Σ. της Αδελφότητας εύχεται να ζήσουν τα νεοφώτιστα και να είναι τυχερά!

ΘΑΝΑΤΟΙ

• Στις 20.08.13 απεβίωσε στη Θεσσαλονίκη και κηδεύτηκε στη Θέρμη Θεσ/νίκης, ο

Κων/νος Γιώτης, συζ. Μαρίας Κ. Καρύδη, γαμπρός του Ντούλα Καρύδη, με καταγωγή από το Κεντρικό Άρτας, ετών 80.

• Στις 26.7.13 απεβίωσε στην Άγναντα και κηδεύτηκε στην Άγναντα, η Κωνσταντίνη

Χριστίνα Πριτσιβέλη

(γιος Αλέξ. Δ. Παπακίτσου) πέτυχε στη Σχολή Μηχανικών Μηχανολόγων του ΤΕΙ Πειραιά.

• Η **Ανδρονίκη Ζαχαριά** του Δημητρίου πέτυχε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθénas.

• Η **Γεωργία Καπέλη**, κόρη του χωριανού μας Τιμοθέοντα Χρ. Καπέλη, πέτυχε στο Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθénas.

• Ο **Χρήστος Σιαπάνης**, γιος του χωριανού μας Γεωργίου Χρ. Σιαπάνη, πέτυχε στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Παν/μίου Αθénων.

Το Δ.Σ. τους συγχαίρει και τους εύχεται καλές σπουδές.

* Υπάρχουν και άλλοι επιτυγχόντες αλλά δεν μας έγιναν γνωστά τα ονόματά τους και γι' αυτό δεν δημοσιεύονται.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

Η οικογένεια Ευαγγελίας Χριστογεωργάκη ευχαριστεί θερμά όλους όσοι συμμετείχαν στο πένθος μας για την απώλεια του αγαπημένου μας συζύγου, πατέρα και παππού.

Στη μνήμη του προσφέρει:
- 200€ δωρεά στην Αδελφότητα Αγναντινών Αθénas.
- 50€ για έργα στο χωριό.
- 200€ στην εκκλησία της Κοιμήσεως Θεοτόκου Αγνάντων.

• Στη μνήμη της Χριστίνας Πριτσιβέλη οι κόρες της προσφέρουν το ποσό των 25 ευρώ.-

**ΤΑΒΕΡΝΑ
«ΤΑ
ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ»
ΜΗΤΣΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Άγναντα Τηλ.
26850-31163**

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Οικία 130 τ.μ. περ. (ισόγειο 75 τ.μ. και 1ος ορ. 55 τ.μ.) στον οικισμό «Παναγία» Αγνάντων, κοντά στο πρώην Ειρηνοδίκηο. Πληροφορίες στα τηλ. 210-8658995 και 6986767611.

2^η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΘΕΡΙΝΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ & Ν.Α. ΠΙΝΔΟΥ

Τόπος διεξαγωγής: Δασικό Χωριό «Κέδρος» Καταρράκτη Τζουμέρκων
Διοργανωτής: Ιστορική Λαογραφική Εταιρεία Τζουμέρκων (Ι.Λ.Ε.Τ.)

Συνδιοργανωτές: Δήμος Κεντρικών Τζουμέρκων, Περιφέρεια Ηπείρου, Εθνικό Πάρκο Τζουμέρκων, Περιστερίου και χαράδρας Αράχθου

Επιστήμονες από διάφορα πανεπιστήμια επισκέφθηκαν φιλοκερδώς τον τόπο μας για να εμπλουτίσουν τις γνώσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών που συμμετείχαν στο Θερινό Σχολείο από όλη την Ελλάδα και όχι μόνο. Συζήτησαν θέμα-

τα που αφορούν την περιοχή μας και έκαναν και επιτόπιες έρευνες σε δυο χωριά, Βουργαρέλι και Συρράκο.

Η φιλοξενία των κατοίκων ήταν αυτό που ακριβώς ονομάζεται: «Τζουμερκιώτικη Φιλοξενία».

Το Θερινό Σχολείο, θεσμός, πλέον για τα Τζουμέρκα, μια εκδήλωση που ανεβάζει κατά πολύ τον πήχη της περιοχής και δίνει μια τεράστια πνευματική αξία στην περιοχή. Συμπαράστατες αυτού του θεσμού, η Δημοτική Αρχή, όλοι οι φορείς των Τζουμέρκων και βέβαια το μοναδικό τοπίο και

οι εγκαταστάσεις του Δασικού Χωριού «Κέδρος», περιοχή μοναδικού κάλλους.

Το θερινό σχολείο, γεγονός για τα Τζουμέρκα είναι υποχρέωση όλων των Τζουμερκιωτών να το αγκαλιάσουν, να το δουν θετικά και να το στηρίζουν με κάθε τρόπο και σε κάθε επίπεδο. Είναι η καλύτερη διαφήμιση που μπορεί να γίνει σε πανελλαδική εμβέλεια.

Μια μεγάλης και καθοριστικής πρωτοβουλίας της Ι.Λ.Ε.Τ. που το έργο της είναι ανεκτίμητης αξίας και παισιώνεται όλο και περισσότερο με ανθρώπους που πραγματικά αγαπάνε τα Τζουμέρκα και μπορούν με τις γνώσεις τους και την επι-

στήμη τους να προσφέρουν και να αναδείξουν τα Τζουμέρκα όπως το αξίζουν.

Του χρόνου ας δούμε όλοι μας την πραγματική αξία αυτού του θεσμού και ας το αγκαλιάσουμε ακόμη πιο σφιχτά με θέληση και αγάπη. Όλοι μπορούμε...!!!!!!

Μπόμπολη Αλεξία

Δημήτρης & Παναγιώτης Ανδόνης
ΘΕΡΜΟΠΡΟΣΩΠΕΙΣ - ΜΟΝΩΣΕΙΣ
Ταρατσών & Δωμάτων

Τηλ: 697 7359947 - 697 7289202 / fax: 210 213 2214

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ
ΜΠΟΥΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Άνω Γραϊκικό Άρτας
Τηλ. 26850-51279 • Κιν.: 6988010788
Εξυπηρέτηση για όλη την Ελλάδα

• Τιμές λογικές • Ευκολίες πληρωμής
• Πλήρη εξυπηρέτηση ταμείων

ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ

Βάγια

Καπέλη Βάγια

Ανατολικής 22, Σεισμόληπτα
Τηλ.: 26510 49990 - Κιν.: 6972 301302

Έσφυζαν από ζωή και τούτο το καλοκαίρι τα Τζουμερκωρία μας! Μελλισσοίλη το παιδί στις πλατείες, στα γυμναστήρια και τις αλάνες, στις εξοχές και στις ακιρέρες αυλές! Με καμύρι και χαρά οι γαργιόδες και οι παππούδες «σεργιάνιζαν» τα εγγόνια τους σφιγγοντας τα στις αγκαλιές τους ή σπρώχνοντας τα καρτσάκια τους! Ένιωθαν σιγουριά και έβλεπαν σ' αυτά τη δική τους προέκταση... Τον Ιούλιο και Αύγουστο ο βίος τους δεν ήταν, όπως τα Χειμώνα, ανεόρταστος, ούτε απανόδευτος. Τα βράδια ακοιλούσαν Βιολιά και κληρίνα στα διασπασμένα, με τα τσίκα από τα κοκορέτσια, τα σουβλάκια και τα λογάρι-λογιών «μεζεζέλικια», ανεμοσκορπιζόνταν και την ασφαρίνονταν όλοι δωρεάν. Άκουγαν πού και πού και κλήματα μωρών που τα 'χαν απομονώσει!... Μέχρι και οι αλεπούδες ξαφνιάζονταν στο άκουσμά τους και «τσιουλιούτιζαν», μπρεδύνοντας τα τσιρίσματα των μωρών με τα κακαρίσματα των οικόσιτων πουλερικών!... Και επειδή τα κοτέτια είναι ελάχιστα και καλά κλειδοπαρωμένα, «οι αλεπούδες βγήκαν στο παζάρι! Περιφέρονταν στις αυλές των σπιτιών, με την ελπίδα ότι κάποιος μικρός ή αδέλφιος στο ξεφάνισμα των παιδιών θα τους πετούσε κανένα «αεψάχνιστο» παδί!...

Αλλά και οι θιασώτες του λαϊκού μας πολιτισμού, της λαϊκής μας παράδοσης και της τοπικής κουλτούρας, δεν έμειναν άπραγοι. Πανηγύρια, θεατρικές παραστάσεις, αθλητικό δράμα, λαϊκές βραδιές, γιορτές κουλούρας, φαρολόγος, προβολές κ.τ.λ., αλλά και συνδιασκέψεις για την προβολή και επίλυση των χρονιζόντων προβλημάτων της περιοχής που εμποδίζουν την ανάπτυξη της, γέμιζαν τα καλοκαιρινά προγράμματα δράσης των τοπικών Συλλόγων. Όλα αυτά είναι ωραία και καλά, διότι: 1) Ξαναγνωρίζουμε μεταξύ μας οι πολλοί και γνωρίζουμε και με τους νέους μας. 2) Γνωρίζονται και συνάπτουν φιλίες τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας, συναντούν τους διδασκάρους ανά την Ελλάδα συγγενείς τους και όλα μαζί δένονται με τις ρίζες τους και «μυθολογούνται» με τον λαϊκό πολιτισμό του τόπου μας (θόδ, έθιμα, παραδόσεις) και, προπαντός, ζυμώνονται με τη λεβεντιά και την ντομπροσύνη των Τζουμερκωτών.

Από τις πολλές Συνδιασκέψεις θα επιλέξω, για να σας παρουσιάσω συνοπτικά, μόνο εκείνη των Συλλόγων των χωριών του τέως Δήμου Αγνάντων. Πραγματοποιήθηκε στο Λεπινάο την 13-

Βλέπω, ακούω, σχολιάζω

8-2013. Ήταν η 14^η και έμοιαζε και αυτή σαν τις προηγούμενες. Διαιτυλώθηκαν και σ' αυτή αιτήματα και παράπονα πολλά που «όλα θα τα φάει το χώμα»!... Τα θέματα της Η.Δ. ήταν κρίσιμα σημασία για την περιοχή, όπως: α) Στελέχωση του Κέντρου Υγείας Αγνάντων β) Αστυνόμευση της περιοχής μας και γ) Τροποποίηση του νόμου «Καλλικράτης», καθώς και άλλα που τέθηκαν εμπόλημα από τους ομιλητές, όπως η τύχη των ΕΛΤΑ Αγνάντων, οδικό δίκτυο κ.τ.λ.

Εξουσιοδοτημένος από την Αδελφότητα Αγναντιτών Αθηνών, μίλησα και είπα περίπου τα εξής: Πάγια θέση της Αδελφότητας μας είναι η συμπαράταξη της στους αγώνες που κάνει κάθε Σύλλογος για την ανάπτυξη της περιοχής μας. Άρα συμφωνεί και στηρίζει όλα τα αιτήματα της Ημερήσιας Διάταξης της Συνδιάσκεψης. Ειδικότερα, για την τροποποίηση του νόμου «Καλλικράτης», που έγινε και αυτός στο γάτο, όπως και ο προηγούμενος (νόμος «Καποδιστριας»), η Αδελφότητά μας και η εφημερίδα της είχαν τοποθετηθεί εγκαίρως και είχαν προτείνει βελτιώσεις και διορθώσεις. Τότε, όμως, οι γείτονες «προσεύχονταν να ψοφήσει η γίδα του γείτονου» και τώρα, που εισακούστηκε η προσευχή τους, οι γείτονες πονάνε πιο πολύ και κλαίει πιο γοερά από τον κατόχο της!... Πάντως, εμείς θα στηρίξουμε κάθε προσπάθεια ανάπτυξης της περιοχής, από όπου και αν αυτή αρχίσει. Αλλά για να αναπτυχθεί μια περιοχή, όπως και κάθε ζωντανός οργανισμός, χρειάζεται ένα αρχικό κύτταρο, ένας κεντρικός πυρήνας. Στα Δυτ. Τζουμέρκα υπήρχε τέτοιος πυρήνας από το 1881, αλλά κόπηκε, ήτοι μπορούσαμε να τον διασπάσουμε, να τον εξαφανίσουμε.

Τώρα πρέπει να τον δημιουργήσουμε εξ αρχής. Ας αποφασίσουμε, λοιπόν, να ξαναφτιάσουμε έναν νέο πυρήνα, εδώ στα Λεπινάο, στη Ράμια, στον Καταράκτη, στο Γραικικό ή όπου αλλού υπάρχουν οι προϋποθέσεις και όλοι μαζί να βοηθήσουμε να δυναμώσουν, για να αναπτυχθεί γύρω του και ολόκληρη η περιοχή μας. Αναφέρω για την ιστορία αλλά και σαν διδάγμα το εξής: Όταν είχε τεθεί το θέμα της επιλογής ενός χωριού στα Τζουμέρκα για να λειτουργήσει πιλοτικό του «Πράσινο Χωριό», η Αδελφότητά μας πρότεινε τα Άγναντα και έκανε όσες προσπάθειες μπορούσε, αλλά ήταν μόνη της. Όταν διαπίστωσε τη μοναξιά της, συμπαράταχθηκε με τους φορείς των Ανατολικών Τζουμερκων που είχαν ομοφωνώς προτείνει το Αθαμνίνο. Κατανοούν εκείνοι (και μακάρι να το κατανοούσαμε όλοι) ότι η ανάπτυξη ενός χωριού διαδέχεται και στα διπλανά και σε ολόκληρη την περιοχή.

Από την πληθώρα των καλοκαιρινών πολιτιστικών εκδηλώσεων ξεχωρίζω:

1) Τη διοργάνωση και για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά λειτουργία του «Θερινού Σχολείου Τζουμερκων και ΝΑ Πίνδου», ενός σχολείου πανεπιστημιακής στάθμης που εξελίσσεται σε μοναδικό και πρωτόγνωρο θεσμό για την περιοχή μας. Η συνεργασία της ΙΑΕΤ με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας αποδίδει ήδη εύχρηστος πνευματικούς καρπούς. Είκοσι (20) επιστήμονες κάθε χρόνο επιδίδονται σε έρευνες, μελέτες και διατριβές γύρω από τον πολιτισμό και τα περιβάλλον των Τζουμερκων. Εκείνοι που οραματίστηκαν, πραγματοποιή-

σαν, υπηρετούν και δυναμώνουν, κάθε χρόνο και πιο πολύ, τη λάμψη του ηθικού αυτού προβολεα του πνεύματος και του πολιτισμού της περιοχής μας δικαιούνται να είναι υπερήφανοι. Εμείς τους ευχαριστούμε!

2) Το 5^ο Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών που διοργάνωσε στις 10-8-2013 στη Φτέρη Κεντρικού η Ένωση Συλλόγων και Αδελφότητων της Δημ.τ. Ενότητας Αθαμανίας, σε συνεργασία με τον Δήμο Κεντρ. Τζουμερκων. Ήταν μια πανδαισία παραδοσιακών τραγουδιών και χορών! Μετείχαν: Η Χωριά Αγνάντων υπό τη διεύθυνση του μέστρου Βαγγ. Κώστα και το χορευτικό τμήμα των Πολιτιστικών Συλλόγων Αγνάντων, Αθαμανίου, Θεοδωριανών και του Συλλόγου «Μακρυγιάννης» Άρτας. Η παρουσία της χορωδίας και όλων των χορευτικών τμημάτων ενόπλιον χιλίων (1000) και πλέον Τζουμερκωτών ήταν καταπληκτική! Ιδιαίτερη εντύπωση έκανε η συμμετοχή πολυδιδύμων παιδιών και νέων! Ο βασικός οργανιστής της εκδήλωσης κ. Αντ. Κοντάς έλαμπε, και με το δικό του, από τη χαρά της επιτυχίας. Τον συγχαίρουμε και ευχαίρει και του ευχόμαστε πάντα τέτοια!

3) Τις εκδηλώσεις του Αρδ-χέιου Θεάτρου Σκούπας που έγιναν πέντε θεσμούς. Τα εύσημα ανήκουν κυρίως στο ζεύγος Ηλία και Ρίτας Νόστου που με περισιτά αγάπη και φροντίδα δημιούργησαν το Θέατρο, το άνωσαν, το πρόσβαλαν και το έθεσαν στην υπηρεσία των Τζουμερκωτών. Μερικοί της τιμής ανήκει, ασφαλώς, και σε όλους τους φορείς και τους κατοίκους της Σκούπας, διότι χωρίς και το δικό τους αγκάλασμα, ένα τόσο σπουδαίο έργο δεν θα ευδοκίμοιζε και δεν θα είχε την αίσθηση, τη φήμη και την αναγνώριση που έχει από όλους τους Τζουμερκωτές και από όλους τους Ηπειρώτες!

4) Την παρουσίαση του έργου των χεριών και του νου του φίλου δικηγόρου, ρέκτη της Παράδοσης και του τοπικού μας πολιτισμού Φώτη Χαχούλη στα Άνω Γραικικά (Γραβιά). Σε δικό του χώρο, με δικό του έργο και την προσωπική του εργασία έστρεψε ένα, εν πολλοίς, υπαίθριο Λαογραφικό Μουσείο για την επιγροφία «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΡΙΖΕΣ - ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΧΟΥΛΗΣ».

Θα αναλάβω και εδώ όσα μπόρεσα να ψελλίσω από το μικρόφωνο κατά την τελετή των εγκαινίων, στην οποία παραβρέθηκαν ύστερα από ευγενική πρόσκληση του κ. Χαχούλη: «Τα Τζουμέρκα βρήκαν το Νώε τους στο πρόσωπο του Φώτη Χαχούλη! Με μεράκι και περισσή επιμέλεια, με προσωπικό ιδρώτα και χάρμα φιλοτέχνησε την ΚΙΒΩΤΟ του Τζουμερκωτικού λαϊκού μας πολιτισμού, την ευρηματικότητα και τα επιτεύγματα του μόχθου των προγόνων μας! Εκπλήσσεται κανείς πως σε μια σχετικά μικρή έκταση λίγων στρεμμάτων κάταφερε να φιλοξενήσει όντα τον τερσάτο πολιτισμικό θησαυρό μιας εκτεταμένης περιοχής, όπως τα Τζουμέρκα και να αφήσει ικανό χώρο για να αγγιχθεί και αναδύεται αέναα, άνετα και ανόραφα η ψυχή του γεννητόρου του, καμαρώνοντας για τον σεβασμό και την ευγνωμοσύνη των παιδιών του! Αγαπητέ Φώτη, από εμάς δικαιούσαι πολλά συγχαρητήρια και πολλές ευχαριστίες και από τις γενιές που έρχονται, μεγάλη ευγνωμοσύνη! Συγχαρητήρια!!!».

Γράφει ο
ΧΡ. ΑΡ. ΠΑΠΑΚΙΤΣΟΣ

αξίζει να αποτελέσουν ιδιαίτερο κεφάλαιο της Ιστορίας του Πολιτισμού των Τζουμερκων!

Διάβασα στον τύπο (έντυπο και ηλεκτρονικό) ότι στα βουνά της Κόνιτσας και της Πίνδου, γενικότερα, σήμανε συναγερμός και ξεκίνησε εκστρατεία για τη διάσωση των ελάχιστων αγριδιών που υπάρχουν ακόμα στις απόκρημνες περιοχές τους. Χαίρομαι ειλικρινά για το ενδιαφέρον και τη φροντίδα που εκδηλώνουν οι αρμόδιοι για την προστασία αυτής της κατηγορίας των ζωντανών από τους ασυνείδητους κυνηγούς και λαθροκυνηγούς. Θλίβομαι όμως όταν διαπιστώω διακρίσεις υπέρ των τετραπόδων και εις βάρος των εκεί ζωντανών ακόμα ανθρώπων που, μάλλον, κινδυνεύουν πιο πολύ από τα τετράποδα να πέσουν θύματα των πάσης φύσεως και προελεύσεως κακοποιών. Οι άνθρωποι σ' εκείνες τις παραμεθόριες περιοχές, αλλά και στις ορεινές, όπως η δική μας, κάνουν συγκρίσεις αναθεματίζουν τη μοίρα τους γιατί γεννήθηκαν άνθρωποι και όχι... αγριδιόδοι! Άραγε, ο Θάλλος ο Μιλήσιος αν ζούσε σήμερα σε τέτοιες περιφέρειες με τόσους κινδύνους, θα ευχαριστούσε τους θεούς του, γιατί γεννήθηκε άνθρωπος και όχι θηρίο;

Θέμα, επίσης, στις εφημερίδες αποτέλεσε το γεγονός ότι μια μαθήτρια, θύμα της οικονομικής κρίσης, αναγκάστηκε να διακόψει το φροντιστήριο και μόνη της να προετοιμαστεί για τις πανελλαδικές εξετάσεις και παρά ταύτα ορίστηκε με βαθμό άριστα (19.3)! Εύγε στην κοπελιά και καλές σπουδές! Εκείνο που μου προξένησε κατάπληξη είναι το ότι σήμερα το φροντιστήριο αποτελεί βασικό συντελεστή της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στα μαθητικά μου χρόνια, αλλά και πριν από 30-40 χρόνια, η λέξη φροντιστήριο δεν υπήρχε στο λεξιλόγιο των μαθητών της περιοχής μας. Μόνοι τους προετοιμάζονταν οι υποψήφιοι για το Πανεπιστήμιο και τις Ανώτατες Σχολές. Φρεσκάριζαν τις γνώσεις που είχαν πάρει από το Σχολείο τους. Και τότε ορίστηκαν μαθητές και τότε εισάγονταν στα Πανεπιστήμια πολλοί από την περιοχή μας, μολοντί για 100 θέσεις σε οποιαδήποτε σχολή διαγωνιζόνταν 1000 και πλέον, ενώ σήμερα σε πολλές σχολές οι υποψήφιοι δεν συμπληρώνουν τον αριθμό των εισακτέων. Προβλήματα τους αρμόδιους αυτό το φαινόμενο! Πάντως, κάτι φταίει. Ή το σημερινό σχολείο δεν ξέρουν πώς και τι να διδάξουν ή τα ξέρουν καλά αυτά, αλλά ξέρουν καλύτερα πώς να στελνουν πελάτες στα Φροντιστήρια και στους μεταπράτες της γνώσης που πωλούν «κατ' οίκον» την πραγματία τους.

Το άκουσα από πολλούς χωριανούς μας και από όλους τους ξένους επισκέπτες που συνάντησα και ... ντράπηκα!... «Είναι έγκλημα εις βάρος του χωριού σας, μου είπαν, η μη λειτουργία

του Κέντρου ΠΑΝΟΡΑΜΑ στην κεντρική πλατεία σας... Γκρεμίστηκε το μπασκίνο των Αγνάντων!... Και έχουν δίκαιο!... Και ενώ η σχετική δημοπρασία έγινε έγκαιρα και η πλατεία και το κατάστημα, που αποτελούν δημοτική περιουσία, κατακυρώθηκαν στον πλειοδότη, εκείνος δεν έχει εγκατασταθεί ακόμα! Το καλύτερο και κεντρικότερο σημείο των Αγνάντων που μέχρι πέρσι στόλιζε και πρόσβαλε το χωριό, δρόσιζε και εντυπωσίαζε τους καλοκαιρινούς επισκέπτες και εξυπηρετούσε όλο το χρόνο το μισό χωριό, μεταβλήθηκε σε χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων. Μου 'ρχεται στο νου η παροιμία: «Εκεί που κρέμαγαν οι καπεταναίοι τ' άρματα, κρεμούν οι γύφτοι τ' άρματα!... Κρίμα στις 5-6 βρύσες με τα άφθονα γάρφα κροκάνα νερά τους, στον Ενοριακό Ναό, το Λαογραφικό μουσείο και τα περικαλλή, τζουμερκωτικά αρχιτεκτονικά κτίρια που περιβάλλουν την πλατεία, αλλά και στον πελώριο ιστορικό πλάτανο που τα έχει όλα υπό την σκέπη του! Ο συντάκτης τούτης της σελίδας αυτό ξέρει, αυτό είδε και άκουσε και αυτό σχολιάζει με πόνο ψυχής, χωρίς διάθεση και αρμοδιότητα να γίνει τιμητής κανενός. Πρέπει να ξέρουν όλοι, ότι δεν του πέφτει παραπάνω λόγος.

Και τώρα, μια μεγάλη σελίδα της πρόσφατης Ιστορίας μας που τη γράφω πολύ περιληπτικά και την εμπιστεύομαι μόνο σ' εσάς για να μην τη μβεί εκείνη η νεοτερίστρια νουού που βότασε τη σφαγή της Σμύρνης «συνωστισμό» και το χορό του Ζαλόγγου «εθνικό μύθο» και την τελεονομεί σε «αποκύημα φαντασίας! Πρόκειται για τη λήξη της μάχης του Μακρυνορού στις 22 Ιουλίου 1943 μεταξύ των Ελλήνων ανταρτών εναντίον μεγάλου τμήματος Γερμανοιταλικών δυνάμεων κατοχής που κατευθύνονταν από την Αμφιλοχία στην Άρτα. Ένα τμήμα 450 λεοντόκαρδων Ελλήνων από την Αιτωλοακαρνανία, ανάμεσά τους Ροδοβυζινό και Τζουμερκωτίες, υπό τον Ιατρό-Οπλοαρχηγό Στυλ. Χούτα, εγκλωβίστηκαν στους θαλάσσιους βράχους πρόποδες των όρων του Μακρυνορού τους διαχίλιους περίπου κατακτητές και τους κατατρόπωνε. Έβρεσε τουλάχιστον τους μισούς εκτός μάχης. Πρόκειται για μία από τις λαμπρότερες σελίδες της Εθνικής Αντίστασης. Η Μάχη του Μακρυνορού ήταν μία από τις λαμπρότερες επιτυχίες του συμμαχικού σχεδίου «Ανμιας», που στην Ελλάδα άρχισε να εφαρμόζεται από τις Ομάδες Ελλήνων Ανταρτών τον Ιούνιο του 1943.

Έστω και καθυστημένη νιώθω την ανάγκη να γράψω λίγα λόγια για τον καλό μου φίλο και συνδεδεμένο, συντοπίτη μας (από τα Θεοδωριανά) Πέτρο Σπ. Σκουτέλα που έφυγε από κοντά μας την 19-4-2013, στα 83 του χρόνια. Την ανεξάντλητη αγάπη και καλοσύνη του τη μοιράζετο απλόχερα στην οικογένειά του, στην εργασία του, στο χωριό του και σ' όλα τα Τζουμερκωτικά. Συγγραφές, λογογράφος και ευθυμογράφος αντλούσε αποκλειστικά το υλικό του από την Τζουμερκωτική ζωή και Παράδοση. Ήταν στίβος Τζουμερκωτικής. Ήταν άνθρωπος ευχάριστος στις παρέες του, καλοσυνάτος και ειλικρινής. Όσο τον έζησαν και συνεργάστηκαν μαζί του, «έχουν να το ήνεν». Το ίδιο και όσοι διάβασαν τα βιβλία του, αλλά και τα άρθρα του που συχνά κοσμούν τις σελίδες των τοπικών εφημερίδων: «Τα Θεοδωριανά», «Τα Τζουμέρκα», τα «Άγναντα Άρτας», «Το Βουργαρέλι» κ. δ. Ας είναι η μνήμη του ΑΙΩΝΙΑ.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΓΝΑΝΤΙΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

Γραφ. Σοφοκλέους 33

Τ.Κ. 105 82 ΑΘΗΝΑ

Τηλ. - Fax: 210-3313067

www.agnanta.com.gr

E-mail:

info@agnanta.com.gr

Εκδότης:

Χρήστος Γ. Χριστοδουλόπου

Πρόεδρος της Αδελφότητας

Κωδικός: 3734

Υπεύθυνος

τυπογραφείου:

ΑΦΟΙ ΖΟΥΜΠΟΥΛΗ Ο.Ε.

Γεραίνων 7 - 2ος όροφος

Τηλ. - Fax: 210-52.38.107

E-mail: costasz@yahoo.gr

Σοβαρά κι εύθυμα

Τότε που ήμουν μικρός, πολλές φορές άκουγα τη μάνα μου που έλεγε:

“Θα ‘ρθει η στέγας’, να μας πάρ’ το σπίτι”.

Στο μυαλό μου έφερνα τις “παρδαλές” τραγουδιές, που έφερνε ο πατέρας μου από τα Γιάννενα στο πανηγύρι, για να ξερογλείφονται οι νέοι και οι γέροι του χωριού.

Έλεγα: “Τι θέλουν αυτές να μας πάρουν το σπίτι, αφού είναι πλούσιες”.

Τα νύχια τους βαμμένα τα ‘χουνε, τα μαλλιά τους κατσαρά είναι, ολόκληρες μυρίζουν αρώματα, φοράνε και μεταξωτό βρακι! – τότε οι κυλοκόφτες δεν είχαν βρεθεί-τι δουλειά έχουν αυτές με το σπίτι το δικό μας”.

Κι έλεγε η μάνα: “Θα βρεθούμε πάλι στου Σακαγιάνν’ το σπίτι, μ’ αυτά που κάν’ ο πατέρας σας, είναι και του Σχολαρχείου!”

Όταν μεγάλωσα λίγο κατάλαβα πως δεν ήταν οι τραγιδιάρες που έφερνε ο πατέρας μου από τα Γιάννενα, αλλά ήταν το στεγαστικό δάνειο που είχε πάρει για να χτίσουμε το σπίτι. Κι έπρεπε να πληρωθεί, είχες δεν είχες, διαφορετικά το έπαιρνε η Τράπεζα. Αυτή κι αν είναι παρδαλή!!!

Αυτή λοιπόν ήταν η στέγας’!

Πέρασαν τα χρόνια, άντε να θρέψεις εσύ οχτώ παιδιά και να πληρώσεις και τη στέγας’. Τα χαρτιά έρχονταν και ξανάρχονταν. Η μάνα δεν ήξερε γράμματα και τα έβαζε για προσνάγμα στη φωτιά!

Έλεγε όμως και ξανάλεγε:

“Θα ‘ρθει η στέγας’ και θα μας πάρ’ το σπίτι”.

Μεγάλωσε η μάνα, πήρε τον ΟΓΑ, χαρές... Συνταξιούχος πια η μάνα. Πήρε κι από την Εθνική Αντίσταση.

Όταν τη ρώτησα: “μάνα πού πολέμησες;”, μου απάντησε:

“Όταν περνούσαν από ‘δω οι συναγωνίστριες έβαζα το καζάν’, ζέσταινε νερό και λούζονταν κι εγώ τις χτένιζα και τις ξεψείριζα”.

Μετά από λίγο καιρό έκοψαν αυτό το επίδομα, για-

Η στέγας’

Αφιερωμένο στους υπουργούς των χαρτασιών και των πλειστηριασμών

τί η μάνα μου είχε να επιδείξει μόνο... τις χτένες.

Πήρε και το επίδομα της πολύτεκνης μητέρας. Τι πολύτεκνη, αφού όλοι ήταν πάνω από ...άντα!!! Το ‘κοψαν κι αυτό.

“Το στεγαστικό δάνειο έπρεπε να πληρωθεί. Αν δεν είχες έπαιρνε το σπίτι η Τράπεζα”.

Όταν ήρθε το χαρτί από τη στέγας’, ήταν το τελευταίο, κι εκείνο το δάνειο που ήταν τόσο, έγινε κι άλλο τόσο, κι άλλο τόσο!!! Βλέπεις αυτό δεν τρώει, αλλά μεγαλώνει μόνο του.

Μάζεψε η μάνα όλα τα επιδόματα, έστειλαν και λίγα τα παιδιά και ξεχρεώθηκε η στέγας’.

Μας άφησε μια κατάρτα. Να μην δανειστούμε ποτέ. Κι αυτό κάνουμε.

Θα μου πείτε, τι τα γράφω αυτά;

Τώρα η στέγας’ από γένος

θηλυκού έγινε αρσενικού! Ο Δανειοδότης είναι όμορφος, φοράει κοστούμι με γραβάτα, μαλλιά καρφάκια κι όλο χαμόγελο. Κάθεται σε πολυθρόνα με γραφείο μεγάλο και κομπιούτερ και σε καλεί για: Στεγαστικό δάνειο, εορτοδάνειο, δάνειο για αυτοκίνητο 4Χ4, για σκάφος, διακοποδάνειο κι ό,τι βάλει ο νους σου.

Η στέγας’ έχει κι άλλη μορφή.

Η κάρτα που μας δίνουν δωρεάν και με ένα επιπλέον δώρο, ένα τηγάνι κι ένα πιάτο. Αυτό είναι το δόλωμα, τη φάκα δεν τη βλέπουμε.

Κι ακούς: “Μου φόρτωσαν τα παιδιά την κάρτα κι άντε τώρα να την πληρώσεις”.

Εγώ ξέρω ότι ο Κώστα Κολιός φόρτωνε το Ρούσο πέρα από το Μονολίθι με φασόλια και ρύζια που τα ‘φερνε ο Κολομπούρδας με φορτηγό από τα Γιάννενα.

Ο Ρούσος άλλαξε μορφή, έγινε πιστωτική, πλαστική κάρτα, με ωραία χρώματα και γεμάτα αριθμούς απάνω κι όταν έρχεται η ώρα του ξεφορτώματος, αρχίζουν τα δάκρυα, οι φωνές, οι κατάρες, οι σπαραγμοί στην Τ.Υ. Τα βγάζουν όλα στο σφυρί.

Σήμερα μου στέλανε μια κάρτα στο σπίτι δωρεάν και θυμήθηκα την κατάρτα της μάνας μου και τα “βακούφ’κα” τα καρύδια που τρώγαμε και κάναμε: Φτου, φτου, φτου!!!

Υ.Γ.: Αν ζούσε η μάνα σήμερα και έπαιρνε χαρτί από την εφορία θα μου έλεγε: – Και τώρα τι κάνουμε Χαριλάκ’;

Από το βιβλίο «Αγναντίνα Λιχνίσματα» των Χάρη Ζάχου και Χρίστου Τούμπουρου

Γράφει ο Χάρης Ζάχος
Συντάχτης Δάσκαλος
- Σηγηγράφος

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ...ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ

Η παρεξήγηση

Πρωινό κάποιου Σαββάτου του Σχολικού έτους 1962 - 1963, τελεόφοιτο πλάνος του Γυμνασίου Αγνάντων, ανεβαίνουμε μετά την προσευχή στη μικρή μεσαία αίθουσα του ορόφου για το δώρο των Νέων Ελλήνων.

Μπαίνει ο καθηγητής μας, ο Χρήστος ο Μπονιάκος και πριν ακόμα καθίσουμε:

-Μισό λεπτό. Ξέχασα να φέρω τα τετράδιά... και επιστρέφει στο Γραφείο...

- Α, ωραία, θα μας φέρει τις Εκθέσεις! Νέω εγώ ευχαριστημένος, όπως κι όλοι οι άλλοι, που θ’ αποφεύγαμε να γράψουμε εκείνο το δώρο έκθεσης ή ν’ ασχοληθούμε με την ανάλυση κάποιου κειμένου ή ποιήματος από τα Νεοελληνικά μας Αναγνώσματα.

Πριν από πολλές μέρες είχαμε γράψει Έκθεση με θέμα, που είχε οριστεί από το Υπουργείο και η καλύτερη από την τάξη μας θα συμμετείχε σε διαγωνισμό για βράβευση.

Μετά από λίγο επιστρέφει με τα τετράδια, ξανασηκώνουμε και πριν ακόμα να μας πει, ως συνήθως, να καθίσουμε, απευθύνεται με ύφος αυστηρό στον Επιμελητή της τάξης:

-Λέγε γρήγορα, Μαργώνη. Ποιος μίλησε την ώρα, που έβγαينا και τι είπε;

Ο συμμαθητής μας, ο Βαγ-

Γράφει ο Γιάννης Κατσιγιώργος
Συνταξιούχος δάσκαλος

γέλης ο Μαργώνης, που δεν είχε προλάβει ακόμα να καθίσει, δεν είχε ακούσει αυτόν που μίλησε και κοιτάζοντας δεξιά κι αριστερά ανασήκωσε με απορία τους ώμους του χωρίς να μπορεί ν’ απαντήσει.

Αμέσως παίρνω το λόγο και απαντώ:

-Εγώ μίλησα, κύριε Καθηγητή.

-Εσύ; Και τι είπες;

-Είπα: Α! θα μας φέρει τις Εκθέσεις!

-Δεν μπορείς εσύ, Κατσιγιώργο, να μας εξήγεις, γιατί δε φέραμε νωρίτερα τις Εκθέσεις...

-Μα, κύριε Καθηγητή, δεν με καταλάβατε.

-Μη μιλάς. Κάθισε κάτω. Έχουμε τόσο φόρτο εργασίας, βρε αδερφέ! Δεν μπορού-

με να τα προλάβουμε όλα...

Και συνέχισε να δικαιολογείται για την καθυστέρηση, χωρίς να αντιλαμβάνεται ότι η παρατήρηση μου δεν ήταν για την καθυστέρηση, αλλά για το ότι θα περνούσαμε ευχάριστα ένα δώρο, πράγμα, πουν όλοι μας το προτιμούσαμε.

Συνέχισε να απευθύνεται σε μένα για λίγα λεπτά, χωρίς να μου επιτρέπει να μιλήσω και στη συνέχεια αρχίσουμε την ανάγνωση και τον σχολιασμό των Εκθέσεων.

Αφού πέρασε αρκετή ώρα, εντελώς ξαφνικά:

-Επανερχομαι πάλι στο θέμα, Κατσιγιώργο! Ποιος είσαι εσύ, βρε αδερφέ, που μας υποχρεώνεις...

Σηκώνομαι όρθιος και τον διακόπτω:

-Συγγνώμη, κύριε Καθηγητή, να σας εξηγήσω...

-Κάθισε κάτω και μη μιλάς! Κάθισα, συνέχισε στο ίδιο ύφος για λίγα λεπτά και ξαναμπήκαμε στο μάθημα.

Στη δεύτερη διδακτική ώρα επαναλήφθηκε το ίδιο μια - δυο φορές, χωρίς να προσπαθήσω πάλι να πάρω το λόγο, γιατί είδα ότι ήταν πιο μάταιο.

Πέρασε το δώρο των Ελλήνων και την τρίτη ώρα είχαμε μάθημα με κάποιον άλλον Καθηγητή. Την τέταρτη ώρα θα είχαμε πάλι με τον Μπονιάκο Λογική.

Καθώς βγαίναμε στο διά-

Συνέχεια στη σελίδα 6

Ο Σιαλτσοπόταμος

- Η λέξη και μόνο, απ’ όποια χείλη και να την άκουγες, σου προκαλούσε δέος, μυστήριο...Ιστορίες, άλλες πραγματικές και άλλες φανταστικές έδιναν κι ‘παιρναν. Από την μια το ήσυχο ποτάμι στο οποίο κύλαγε γάργαρο και καθαρό νερό από τις παρυφές των Τζουμέρκων, και που κατά

Γράφει ο Αχιλλέος Σκουληκαρίτης

μήκος του τις φεγγαρόλουστες βραδυές περπατούσαν λευκο-ντυμένες νεράιδες και από την άλλη το στοιχειωμένο ποτάμι, που απότομα μεταμορφωνόταν όταν έβρεχε, σ’ ένα αφρητισμένο και ορμητικό ποτάμι, που κουβάλαγε έβρισκε στο διάβα του πέτρες - κορμούς δένδρων - λάσπες κ.λπ.

Εκείνη η τρομερή - διαβολική του βοή, που άκουγες όταν είχε κατεβασιά ήταν αυτή που του προσέδιδε τον τίτλο του πιο αγριεμένου και απρόβλεπτου ποταμού και προκαλούσε φόβο μεγάλο και ρίγος σε όλους όσους ήταν υποχρεωμένοι ν’ αναμετρηθούν μαζί του. Ν’ αναμετρηθούν γιατί τότε αναγκαστικά ο δρόμος, που οδηγούσε από την Αγναντα προς τα’ άλλα χωριά, και βέβαια και για τον συνοικισμό μας το Παλαιοχώρι, περνούσε μέσα από το Σιαλτσοπόταμο. Δεν υπήρχε η σημερινή γέφυρα. Η διέλευση των λιγοστών οχημάτων, βέβαια μόνο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, και των πεζοπόρων καθ’ όλη την διάρκεια του έτους γινόταν μέσα από το ποτάμι. Όταν δεν είχε νερό, η διέλευση σχετικώς εύκολη. Όταν όμως ο Σιαλτσοπόταμος αγρίευε, πολλοί ήταν αυτοί, που δεν υποτιμούσαν την αγριότητα του και προτιμούσαν

να κουραστούν λίγο παραπάνω, διανύοντας τις δύο κάθες πλαγιές, που οδηγούσαν στο παλαιό μονότοξο πέτρινο γιοφύρι, πολύ πιο κάτω, που στεκόταν αγέροχο σ’ όλες του τις κατεβασίες και να περάσουν το ποτάμι με σφάλεια. Είχαν μεριμνήσει οι πρόγονοί μας γι’ αυτό. Δεν είχαν αφήσει στην τύχη του αγριεμένου ποταμού τους πεζοπόρους της εποχής εκείνης, όταν έβρεχε.

Εμείς βέβαια οι νεότεροι, το μονότοξο πέτρινο γιοφύρι, το γκρεμίσουμε για να πάρουμε άκουσον - άκουσον τις πέτρες και μ’ αυτές να χτίσουμε φράγματα κατά μήκος του ποταμού για ν’ ανακατίσουμε την ορμή του, λες και υπήρχαν ή δεν θα μετέφερε άλλες πέτρες το ποτάμι. Ήμαρταν κύριε...

1963. Ήταν η χρονιά, που σε πάρα πολλούς έχει μείνει στην μνήμη σαν η πιο δύσκολη βαρυχειμωνιά. Ήταν η χρονιά, που από τις πολλές βροχές βούλιαξαν τα Στρανά. Ασταμάτητες οι βροχές, τα χιόνια πολλά, το κρύο αβάσταχτο. Εγώ πρωτοετής μαθητής του Γυμνασίου Αγνάντων, αναγκασμένος καθημερινά μαζί με τα’ άλλα παιδιά του Παλαιοχωρίου να διανύουμε την απόσταση Παλαιοχώρι - Αγναντα - Παλαιοχώρι, άλλοτε σε καλές συνθήκες και άλλοτε σε πολύ δύσκολες.

Ήταν περίπου εκεί στα μέσα Δεκεμβρίου. Από την προηγούμενη μέρα βαριά η ατμόσφαιρα. Τα σύννεφα είχαν χαμηλώσει πολύ, έβρεχε ασταμάτητα, αλλά η βροχή ήρεψε. Ποτιστική, όπως έλεγαν και οι παλιοί, μόνο που

Συνέχεια στη σελίδα 8

Καλοκαίρι στο χωριό

Όλοι σχεδόν οι Αγναντίτες επέλεξαν και φέτος να κάνουν τις διακοπές τους στο χωριό. Όχι γιατί δεν θα μπορούσαν να πάνε και κάπου αλλού, αλλά γιατί η αγάπη που αισθάνονται λειτουργεί σαν μαγνήτης που τους τραβάει προς τα εκεί. Το άσχημο όμως είναι ότι εδώ και λίγα χρόνια η κρίση χτύπησε και τα χωριά μας. Αυτό φάνηκε από την χαλαρότητα της διοργάνωσης των πανηγυριών που τα παλιά χρόνια ήταν στις δόξες τους.

Όλοι θυμούνται πολύ πιο πριν στις 26, 27, 28 Ιουλίου στον πέτρα μαχαλά γινόταν πανικός. Όλοι σαν μια γροθιά, αγκαλιασμένοι, με πιασμένα χέρια κάνανε αλυσίδα και σέρνανε το χορό. Το τραγούδι "μες τον πέτρα μαχαλά" ακουγότανε παντού. Το γέλιο, η χαρά, η αγαλλίαση, η ευτυχία της μέρας ήταν ζωγραφισμένη σε όλους. Όλοι συμμετείχαν στη διασκέδαση. Το χορό που έσερναν λεβεντικές κορμολοιές που τώρα έχουν φύγει για πάντα.

Όλο αυτό τώρα έχει ξεθωριάσει, γιατί ο κόσμος γέμισε προβλήματα. Έβρασε από μέσα μας η φλόγα του χωριού, του ανταμώματος, του έρωτα και της αγάπης. Τώρα όλοι ξεπερνούν κοντά στις ψυχαγωγίες, δίπλα στα κοκορέτσια, σπληνάντερα, ψητά και πνίγονται στις μπύρες. Ίσως αυτό είναι η μόνη απόλαυση που έχει απομείνει.

Το ευχάριστο είναι ότι το χωριό μας πνίγεται από νεοοπαίδια. Αυτό σημαίνει ότι οι γονείς μετέφεραν στα παιδιά τους την αγάπη για το χωριό. Μακάρι να είναι αυτά οι συ-

Γράφει η
Αριστέα Γιαννούλα
Πρεντζα

νεχιστές της παράδοσης των ηθών και εθίμων για να μην πεθάνει ποτέ αυτός ο ευλογημένος τόπος. Τα πανηγύρια είναι το μέσο που φέρνει κοντά τους ανθρώπους. Εκεί τα αγκαλιάσματα των ξενιτεμένων φέρνουν χαρά και αγαλλίαση στις ψυχές μας. Χρόνο με το χρόνο βλέπεις αυτά να ξεθωριάζουν. Το μόνο πανηγύρι που καλά κρατεί είναι της Αγίας Σωτήρας στις 6 Αυγούστου.

Από την προπαραμονή πολλοί από τους γύρω συνοικισμούς μαζεudόμαστε κάθε χρόνο και κάτω από τον γέρο πλάτανο στήνουμε το αντίμωμα. Οι πίτες από τις καλές νοικοκυρές του Παλαιοχωρίου δίνουν και παίρνουν. Τα σαλατικά από τους κήπους εκπέμπουν ευχάριστη οσμή και γεύση. Την παραμονή και ανήμερα έπαιζαν τα όργανα και αντήχησε το κλαρίνο στις γύρω βουνοκορφές. Η ατμόσφαιρα ήταν ιδανική, ευχάριστη, ονειρεμένη. Η εκκλησία ανακαινισμένη και αγιογραφημένη, φωτισμένη από τους προβολείς και τα αναμμένα κεριά ήταν η βασιλίτσα της νύχτας. Χορέψαμε, ήπιαμε, διασκεδάσαμε με την ψυχή μας. Μακάρι και του χρόνου να είμαστε καλά να σύρουμε το χορό.

Για να διατηρήσουμε τα πανηγύρια, θα πρέπει όλοι μας και με τη συνδρομή της τοπικής Αυτοδιοίκησης να ορ-

γανωθούμε και να κινηθούμε δραστηρικά. Όλοι έχουν δικαίωμα στην απόλαυση, γιατί όπως καταστήσαμε για πολλούς είναι η μοναδική ευκαιρία στα πανηγύρια να εκτονωθούν. Ένα χαρτονόμισμα που θα ρίξεις στα όργανα και θα παραγγείλεις την επιθυμία σου, είναι αρκετό να σε φτάσει στα ουράνια. Ας το κάνουν όλοι. Είναι το οξυγόνο που λείπει από τον οργανισμό, που πρέπει να γεμίσουμε τις αποθήκες για τον επερχόμενο χειμώνα. Στα Αγναντα υπάρχει ακόμη ελπίδα να μη χαθεί η λαϊκή παράδοση. Όσο ζουν και αναπνέουν οι φωτεινοί φάροι (λίγοι μόνον, αλλά αξιόλογοι) δεν υπάρχει πρόβλημα. Θα πρέπει κι εμείς από την πλευρά μας να δώσουμε πρωτοβουλία παρέμβασης στα κοινά για ένα καλύτερο αύριο στο χωριό. Είναι το λιμάνι μας, η τελευταία μας ελπίδα. Είναι η πηγή που έχει το αθάνατο νερό. Ας σκύψουμε όλοι κι ας πιούμε από αυτό το "ανάμια". Κατεβαίνει από τα ιστορικά Τζουμέρκα, τα περήφανα, τα δοξασμένα.

Ο Δήμαρχος, μαθητής κι αυτός του Γυμνασίου Αγναντών και γαμπρός μας, ας σκύψει με αγάπη και στα δικά μας προβλήματα. Το χωριό μας έχει πολλή ελπίδα. Ο ίδιος της γνωρίζει. Ας ενδιαφερθεί, είναι στο χέρι του.

Τα πανηγύρια του χωριού είναι ξεθωριασμένα, κι όσο περνάει ο καιρός γίνονται ξεχασμένα.

Γι' αυτό θα πρέπει όλοι μας όρθιοι να σταθούμε, το καλοκαίρι στο χωριό να ξαναταμωθούμε.

Ν' αφήσουμε τα πάθη μας και τους εγωισμούς μας, και να σταθούμε δίπλα τους στους φίλους και εχθρούς μας.

Να ξαναγίνει το χωριό όπως τα χρόνια εκείνα, που τρία ξενητρία στη σειρά παίζανε τα κλαρίνα.

Ο κόσμος δεν κοιμότανε ήταν όλο ζωντάνια, χόρευαν, τραγουδούσανε κάτω απ' τα πλατάνια.

Αυτή η κρίση δεν μπορεί εμάς να αλλοιώσει, κι όποιος είναι ο αίτιος αυτός θε να πληρώσει.

Εσύ που έχεις Δήμαρχε στα χέρια σου εξουσία, κάνε στον κόσμο να φανεί η ζωντανή σου παρουσία.

ΤΑΞΙ

Αγαπητοί πατριώτες, για τις μετακινήσεις σας εντός και εκτός Αθηνών προτιμήστε το συμπατριώτη μας
Κων/νο Θ. Μπάκο
Κιν. 6937035847

Από το βιβλίο: Ο δρόμος μου περνούσε από τα Σχολεία

Γράφει η
Αγγελική Ζολώτα
Καθηγήτρια - φιλόλογος

«Όμως μέσα σ' αυτή την ταλαιπωρία, τη φτώχεια και την καταπίεση, μέσα σ' αυτές τις αίσθουσες – στρατώνες και με καθηγητές σκληρούς, τα παιδιά έλαμπαν σαν διαμάντια: Όμορφα, πονεμένα, φτωχά και σοβαρά, κουρασμένα έξυπνα μελετηρά, έσκυβαν το κεφάλι τους και διάβαζαν, γιατί ήξεραν πως πρέπει να πετύχουν – και πέτυχαν. Ρωτούσα αργότερα

και μάθαινα ότι οι περισσότεροι σπούδασαν.

* Παιδιά του τότε, υπομονετικά και φιλότιμα, φωτεινά μου πρόσωπα και μάτια λαμπερά, σας θυμάμαι σαν σύνολο με απέραντη συμπάθεια για την κοινή μας μοίρα στα χρόνια

μας τα παιδικά...».
(Εγώ τη ζωή εκείνη στα χωριά τη θυμάμαι μ' έναν απέραντο πόνο στην ψυχή μου).

Αγναντα – Τζουμέρκα

Τζουμέρκα λένε το βουνό Αγναντα το χωριό μου θρονιάσανε με την καρδιά και πάντα στο μυαλό μου.

Πολλοί εγράφανε για σας για τα δικά σας κάλλη όποιος σας δει πρώτη φορά θα ξαναέλθει πάλι.

Πλατάνια έλατα νερά και καθαρό αέρα γεμίζουν τα πνευμόνια σου το άγχος κάνει πέτρα.

Άνθρωποι γνήσιοι καλοί γεμάτοι ντομπροσύνη πάντα με το χαμόγελο σκορπίζουν καλοσύνη.

Στις τέχνες και στα γράμματα πάντοτε πρωτεύουν το γλέντι έχουν μέσα τους δημοτικά χορεύουν.

Τα φαγητά απίθανα οι πίτες τρομερές το κοκορέτσι προκαλεί να φας πολλές φορές.

Για μάνα Αγναντίτσα

Γράφει ο Χριστόφορος Νικολός

ότι κι αν πεις δεν φτάνει για ερχάτης ηρωικά της πρέπει το στεφάνι.

Αχ, Αγναντα αγάπη μου ήθελα νάμουννα εκεί μαζί με φίλους μου παλιούς να πιούμε μια ρακί.

Τον Τζουμερκιώτη σταναρεαυτό παρόικληση τον κάνω να μ' ανεβάσει γρήγορα μεσ' τα Τζουμέρκα επάνω.

Να κοιμηθώ στ' απόσκια τους τις πίκρες να ξεχάσω να πω νερό απ' τον κόρφο τους Θεό μου να δοξάσω.

Δάσκαλοι, μαθητές και μαθήτριες Σχολείου Στρανών

Μετά από τόσα χρόνια όσους αναγνωρίσαμε γράφουμε τα ονόματά τους. Για λάθη και για παραλήψεις, παρακαλούμε τη συγγνώμη σας.

Οι Δάσκαλοί μας Στέφανος Φίλος και Ευανθία Γ. Χριστοδούλου, μαθητές-μαθήτριες: Κων/να Ε. Τσιάκου, Σωτήρης Γ. Χριστοβασιλίδης, Νίκος Χ. Καπέλης, Λάμπρος Χ. Καπέλης, Γιάννης Γ. Καπέλης, Πάννης Γ. Φλώρος, Σπυριδούλα Ν. Παπαδημητρίου, Παρασκευή Γ. Χριστοβασιλίδης, Ευτυχία Ι. Καπέλη, Παναγιώτα Χ. Κοντογεώργου, Στυλιανή Α. Καπέλη, Κώστας Ε. Λεμονιάς, Χρήστος Κ. Τσιώλης, Βασίλης Κ. Τσιώλης, Στέλιος Α. Καπέλης, Βασίλης Ε. Κοντογεώργος, Ιφιγένεια Β. Καπέλη, Στέφανος Β. Καπέλης, Χαρίλαος Δ. Καπέλης, Αλεξάνδρα Ε. Τσιάκου, Τούλα Α. Καπέλη, Ευτυχία Α. Καπέλη, Ανδρομάχη Χ. Κοντογεώργου, Μερóπη Αρ. Στάμου, Γιώργιος Ι. Χριστοβασιλίδης, Αντιγόνη Ι. Καπέλη, Γεωργία Ε. Κοντογεώργου, Γιώργος Κ. Καπέλης, Χαρίλαος Α. Καπέλης, Ανδρομάχη Ε. Τσιάκου, Χρυσούλα Ι. Χριστοβασιλίδης, Λαμπρινή Αρ. Στάμου, Δημήτρης Κ. Αναστασίου.

Οι απόφοιτοι του Γυμνασίου Αγναντών έτους 1966

Στην πάνω σειρά από αριστερά: Χαρίλης Ζάκος, Ιωάννης Χαμπίνης, Γεώργιος Φλώρος, Κώστα Βασιλικά, Νικόλαος Φλώρος. Κάτω σειρά από αριστερά: Κολιού Παναγιώτα, Αριστέα Γιαννούλα.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Αγόρος Μιχαήλ του Βασ.	20	Μπαλατσούκα - Γραβιά Βασιλική	20
Αγόρος Στέφανος	50	Μπαλατσούκας Αναστάσιος	15
Αγόρου - Μπαρμπούτη Γεωργία	20	Νάτση Χριστίνα του Κων.	10
Αηδόνη - Ιωάννου Ιφιγένεια	20	Νικολός Αθανάσιος του Ιωάννη	20
Αηδόνη - Λιανού Αικατερίνη	20	Νικολός Βασίλειος του Δημ.	20
Αηδόνη - Φλωράκη Αλεξάνδρα	30	Νικολός Γεώργιος του Δημ.	20
Αηδόνης Δημήτριος του Κων/νου	20	Νικολός Κων/νος	20
Αηδόνης Κων/νος του Δημ.	10	Νικολού Σοφία του Δημ.	20
Αλαχμανέτης Νικόλαος	20	Ντούβαλη Νίτα (Ελένη)	15
Αναστασίου Θωμάς	20	Ντούβαλης Παναγιώτης	30
Γαλάνης Λάμπρος (Κουρείο)	10	Πανταζής Ευάγγελος	50
Γεωργονίκου-Ρουμελιώτη Ελπίδα	20	Παπαγιάννης Χρήστος του Κων/νου	10
Γιαννακόπουλος Ευάγγελος του Αποστ.	20	(Φράστα) Βανκούβερ	50
Γιαννούλα - Πρέντζα Αριστέα	20	Παπαθεοδώρου - Μακρή Ρούλα	10
Γιαννούλα Φωτεινή του Δημ.	10	Παπαθεοδώρου Ιππολύτη	20
Γιαννούλας Χρήστος	30	Παπακίτσος Γεώργιος	10
Γκουβά - Ραβάνη Αικατερίνη	30	Παπάς Γεώργιος του Ιω.	10
Γκουβά Γεωργία	20	Πολύζος Γεώργιος του Χρ.	20
Γούλας Άγγελος	20	Πολύζος Σπύρος του Χρ.	20
Δήμιου - Τήμα Κλημεντία	20	Πολύζος Σωτήρης	20
Ευταξία Ανδρομάχη του Ευαγ.	50	Πολύμερος Δημήτριος (Τρίκαλα)	50
Ευταξία Μαριάνθη του Σωκρ.	20	Πριτσιβέλη - Βύνη Σοφία	20
Ζάραγκας Ιωάννης του Χρ.	20	Πριτσιβέλη Χριστίνα του Γεωργ.	10
Ζάχου Μαρίκα	10	Πριτσιβέλης Βασίλειος του Κων.	20
Ζάχου Φρούλη	20	Ρίζος Βασίλειος του Χρ.	50
Ζιάβρα - Ζαχαριά Ανδρονίκη	10	Ρίζος Γεώργιος του Χρ.	20
Ζιάβρα - Μπισσούνα Μαριάνθη	20	Ρίζος Χρήστος του Βασ.	20
Ζιάβρας Αλέξης	20	Ρίζος Χρήστος του Δημ. (Μακρύκαμπος)	30
Ζιάβρας Χρήστος του Ευαγ.	20	Ρίζου Αικατερίνη του Γεωρ.	15
Ζολώτας Θεόδωρος του Βασ.	20	Σιαπάτη Δημήτρα	20
Ζολώτα-Χρύση Αγαθή	20	Σκουληκαρίτης Αχιλλέας	20
Καπέλη - Τσίτακα Ελένη του Χρ.	20	Σκουληκαρίτης Τάκης	20
Καπέλη Χριστίνα	10	Στάμος Δημήτριος	20
Καπέλης Γεώργιος του Βασ. (Σκέζα)	20	Στάμου - Παπαθεοδώρου Μαίρη	15
Καπέλης Γεώργιος του Κων.	50	Στάμου Αριστέα	10
Καπέλης Ιωάννης του Λ.	50	Στάμου Λαμπρινή του Αριστοτ.	10
Καπέλης Νικόλαος του Χρ.	20	Στάμου Μαρία του Γρηγ.	20
Καραβάτσος Κώστας	10	Τάτση - Σεντελέ Δημήτρα	20
Καραβάτσος Νίκος	20	Τάτση Χρήστος του Κων/νου	20
Καραβάτσου Φρειδερίκη	10	Τσιάρας Στέφανος	10
Καραμάνη - Τσάτση Σπυριδούλα	20	Τσιμπέρης Χρήστος (Κονάκια)	20
Καραμάνη - Χουλιάρη Δημήτρα	20	Τσόγκας Γεώργιος	10
Καραμάνης Δημήτριος του Κων.	20	Τσόλης Γεώργιος του Χρ.	20
Κατσούλης Ναπολέων (Καταρράκτης)	20	Τσώλης Απόστολος	20
Κολιού - Βουνάκη Σοφία	20	Φίλος Αθανάσιος του Δημ.	10
Κοντογιώργου Γεωργίτσα του Χρ.	15	Φίλος Παναγιώτης και Απόστολος	50
Κορδαλής Ιωάννης	20	Φίλου Βένα του Αθαν.	10
Κούκος Δημήτριος του Ιω.	50	Φλουδά - Κράββαρη Αικατερίνη	25
Κουλουχέρη Ελένη	15	Φλούδας Ιωάννης του Χριστόδ.	50
Κράββαρη - Κοσυβάκη Ναυσικά	30	Χαλκιά - Κοτόρτζη Νίκη	20
Κράββαρη Ιωάννα	25	Χαλκιά Γιωτοπούλου Αντιγόνη	30
Κράββαρης Ευάγγελος του Γεωρ.	20	Χαλκιάς Ανδρέας	20
Κρεμπαύνη - Τούμπουρου Αντιγόνη	30	Χαλκιάς Κων/νος του Νικολάου	20
Κρεμπαύνης Βασίλειος του Κων.	40	Χαλκιάς Νικόλαος του Κων/νου	20
Κωστάκης Γεώργιος του Σωτ.	50	Χαμπίπη-Γκούβα Σοφία	20
Κωστάκης Δημήτριος του Γεωρ.	10	Χαρατσής Κων/νος του Ευαγ.	10
Κωστάκης Χρήστος του Δημ.	20	Χάρος Δημήτριος του Παντ.	15
Κώστας Γεώργιος του Κων. (Στρανά)	20	Χάρος Παντελής του Ιω.	15
Κώστας Γεώργιος του Κων/νου	20	Χάρου - Βούλγαρη Σταυρούλα	20
Κώστας Δημήτριος του Ιωαν.	20	Χασαλέυρη - Παπαϊωάννου Φρειδερίκη	20
Κώστας Ιωάννης του Κων. (Πατέρια).	15	Χασαλέυρης Χρήστος	20
Κωτούλας Βασίλειος	20	Χουλιάρη - Πανούτσου Αντωνία	20
Λαμπράκη Αριάνθη (Άρτα)	50	Χουλιάρης Τάκης	10
Λεμονιά - Κωστάκη Αικατερίνη	10	Χριστοβασιλή - Δασύρα Χρυσούλα	20
Λεμονιά Κασσιανή	10	Χριστοβασιλής Γεώργιος του Ιωαν.	20
Λεμονιάς Απόστολος του Δημ.	10	Χριστοβασιλής Γιάννης του Στεφ.	20
Λεμονιάς Τάκης του Βασ.	20	Χριστοβασιλής Ιωάννης του Γεωργ.	20
Λένης Αθανάσιος (Κτιστάδες)	20	Χριστοβασιλής Ιωάννης του Δημ.	50
Λένης Γεώργιος του Δημ.	50	Χριστογεωργιάκης Κων/νος του Γεωργ.	10
Λευκαδίτη Ελένη	10	Χρόνη Ευαγγελία του Κ.	20
Λευκαδίτη Χριστίνα	10	Χρόνης Κων/νος	20
Λευκαδίτης Γεώργιος του Ιω.	10	Χρόνης Λάμπρος του Κ.	20
Λευκαδίτης Ιωάννης (Ιερέας)	20	Ψηλόπουλος Ιωάννης	20
Μαργώνης Πάυλος (Ιερέας)	20	* Από παλαιότερες συνδρομές	50
Μαυροπάνος Γεώργιος του Βασ.	50	Ευταξίας Κων/νος (Ιωάννινα)	50
Μαυροπάνος Δημήτριος του Σωτ.	20	Ευταξίας Αθανάσιος Ιερέας	50
Μαυροπάνος Κων/νος του Χρ.	10		
Μαυροπάνος Νικόλαος	20		
Μαυροπάνος Σωτήριος του Δημ.	30		
Μαυροπάνος Χρήστος του Κων.	30		
Μαυροπάνος Χρήστους του Παν.	20		
Μαυροπάνου Άννα του Δημ.	20		
Μαυροπάνου Άννα του Ευαγ.	20		
Μαυροπάνου Στεφανία	25		
Μέτη Βησσαρία	50		
Μίντζα Γεωργία	20		
Μπάκος Θεοδ. του Κων/νου	40		
Μπάκος Κων/νος του Θεοδ.	30		
Μπάκος Νικόλαος του Θεοδ.	30		
Μπάκου Ελισάβετ χήρα Γεωργίου	15		
Μπάκου Ζωή του Ηλία	15		

Για τον Άγιο Δημήτριο

Τσιμπέρη Γεωργίτσα	20
Σκουληκαρίτης Τάκης	30
Τσώλης Γεώργιος του Χρ.	50
Κωστάκης Γεώργιος του Σωτ.	50

Για τα έργα στο χωριό

Φίλος Αθανάσιος του Αριστ.	50
Χριστοβασιλής Ιωάννης του Γεωργ.	50
Λένης Γεώργιος του Δημ.	50
Χριστοβασιλής Ιωάννης του Δημ.	50
Κράββαρη - Κοσυβάκη Ναυσικά	50

Ευχαριστούμε όλους τους συνδρομητές και μη οι οποίοι βοηθούν οικονομικά την Αδελφότητα.

Προς Το Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων

Με μεγάλη μας λύπη διαπιστώνουμε την διαχρονική απαξίωση του χωριού μας και την εγκατάλειψή του από τη Δημοτική αρχή.

Πέραν όλων των άλλων, η κεντρική πλατεία της Άγναντας με τον ιστορικό πλάτανο, σήμα κατατεθέν του χωριού και σημείο αναφοράς όλων των κατοίκων και της ευρύτερης περιοχής. Έχει γίνει σκουπιδοτόπος και χώρος στάθμευσης τροχοφόρων. Βασική αιτία είναι η μη λειτουργία του εστιατορίου που λειτουργούσε επί χρόνια σε κοινωτικό χώρο.

Το μαγαζί αυτό εξυπηρετούσε τις ανάγκες των Αγναντινών και των ξένων που επισκεπτόταν το χωριό μας.

Με το κλείσιμό του, που δεν γνωρίζουμε τους ακριβείς λόγους, ερήμωσε τον Άνω Μαχαλά, δηλαδή το μισό χωριό.

Παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες προέκυψε η θλιβερή λυτή κατάσταση, και ποιες είναι οι ενέργειες στις οποίες θα προβείτε ώστε το συντομότερο, να επαναλειτουργήσει το εστιατόριο, εφ' όσον βέβαια νομίζετε και εσείς ότι είναι απαραίτητο.

Επιφυλασσόμαστε για τις δικές μας ενέργειες, γιατί θεωρούμε παράτυπο και απαράδεκτο αυτό που συνέβη.

Ακολουθούν 45 υπογραφές.

Κοινοποίηση: ΤΟΠΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΑΓΝΑΝΤΩΝ

ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ-ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ των απανταχού Αγναντινών «ΤΑ ΑΓΝΑΝΤΑ»

Στις 09-08-13 συγκροτήθηκε σε σώμα το Δ.Σ. που εκλέχθηκε στις αρχαιρεσίες την 28-07-13. Ύστερα από μυστική ψηφοφορία, ο **Άγγελος Γούλας** εκλέχθηκε πρόεδρος και η **Σταυρούλα Αηδόνη** αντιπρόεδρος.

Γεν. Γραμματέας: **Αηδόνης Παναγιώτης**

Ταμία: **Δ. Κούκος**

Μέλη: **Ε. Γιαννούλας, Σ. Μασαλή, Ε. Σκουληκαρίτης**

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ...ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ

Συνέχεια από τη σελίδα 4

δρομο για διάβημμα πολλοί συμμαθητές μου μου έφεγαν: -Πρόσεξε, ο Μπονιάκος θα σε εξετάσει στη Λογική.

Φυσικά, δεν είχα κανένα πρόβλημα. Ήμουν διαβασμένος, αλλὰ και στο διάβημμα έκανα ένα τελευταίο φρεσκάρισμα, όπως κάναμε σχεδόν όλοι μας κάθε μέρα σ' όλα τα μαθήματα.

Έφτασε η ώρα της Λογικής. Μπαίνει ο Μπονιάκος και αμέσως μετά το «καθίστε», απευθύνεται σε μένα:

-Ορίστε, η αφεντιά σου στο μάθημα.

Σηκώνομαι, παίρνω θέση μπροστά από τον πίνακα κι αρχίζω.

Θα είχα φτάσει στη μέση περίπου της αφήγησης, όταν απρόοπτα:

-Επανερχομαι, Κατσικογιώργου, στο θέμα. Η ενέργεια σου...

Κατάλαβα ότι ήταν εντελώς ανώφελο να ζητήσω και πάλι

Σχολ. έτος: 1961-1962. Στην αυλή του Δημοτικού Σχολείου Αγνάντων. Από αριστερά: Γιάννης Κατσικογιώργος, Βαγγέλης Μαργώνης και Νώντας Γαλαζούλας.

το λόγο και προτίμησα να σιωπήσω.

Έτσι, με το τέλος των παρατηρήσεων, συνέχισα και ολοκλήρωσα το μάθημα.

Μετά το «κάθισε» κατευθύνθηκα προς το θρανίο μου και με την έναρξη της διδασκαλίας του νέου μαθήματος πήρα μια βαθιά ανάσα...

ΜΑΡΙΑ Δ. ΚΟΡΟΜΗΛΑ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Σκουφά & Νόρμαν 18 Άρτα

Τηλ.: 6972 333244

E-mail: koromila.m@gmail.com

ΤΖΟΥΜΕΡΚΙΩΤΙΚΑ - ΑΓΝΑΝΤΙΤΙΚΑ

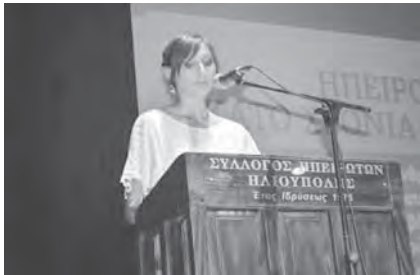
«Ήπειρος, από την απελευθέρωση στο έπος του 40»

Εξαιρετική επιτυχία σημείωσε η εκδήλωση του συλλόγου Ηπειρωτών Ηλιούπολης, με...

**Γράφει ο
Χάρης Ε. Ζάχρος**

τον τίτλο: «ΗΠΕΙΡΟΣ, από την απελευθέρωση στο έπος του 40», που πραγματοποιήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2013 στο θέατρο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης.

Το σενάριο του έργου έγραψε με μεράκι και σεβασμό στην Ήπειρο και στην ιστορία της ο Χρήστος Α. Τούμπουρος και -δεν είναι καθόλου υπερβολή αυτό που γράφω- όλοι οι θεατές εκδήλωσαν τον θαυμασμό τους για τις ικανότητες του συγγραφέα και για το εξαιρετικό συνθετικό θεατρικό αποτέλεσμα. Εξαιρετική ήταν η σκηνοθεσία της Μαργαρίτας Μαραζοπούλου που υλοποίησε στο ακέραιο το όλο νόημα του έργου.

Στο πρώτο μέρος με το σχόλιο:

«Οι απλοί άνθρωποι, αυτοί που τα ονόματά τους δεν μπαίνουν σε βιβλία ιστορίας, αυτοί δημιουργούν την ιστορία. Αυτοί λοιπόν, με αγώνες και θυσίες λευτέρωσαν την Ήπειρο, και αυτοί με τραγούδι και χορό, ακόμα και στα ΠΕΤΡΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ, την κράτησαν ελεύθερη.» παρουσιάστηκαν θαυμάσιες φωτογραφίες - προσωπογραφίες Ηπειρωτών, που έδειχναν και σχολίαζαν τη ζωή τους, τις εκδηλώσεις τους, τα ήθη και τα έθιμά τους, το ηπειρώτικο ήθος και την ηπειρώτικη λεβεντιά.

Αμέσως ανέβηκε στο βήμα ο Πρόεδρος του Συλλόγου Ηπειρωτών Ηλιούπολης, ο οποίος με ένα μεστό λόγο παρουσίασε την εκδήλωση και ανέλυσε το ειδικότερο νόημα.

«Φέτος συμπληρώνουμε ακριβώς 100 χρόνια από την απελευθέρωση της Ήπειρου. Το γεγονός αυτό, εμείς οι Ηπειρώτες δεν μπορούμε να παραβλέψουμε. Γι' αυτό και στην αποψινή μας εκδήλωση περιλαμβανουμε τα 100 αυτά χρόνια, που τα συνθέτουν μια επισώρευση σιρά αγώνων για δικαιοσύνη, ελευθερία και ανεξαρτησία.

Φίλες και φίλοι

Η ιστορία της Ήπειρου είναι γεμάτη από πράξεις ηρωισμού και αυτοθυσίας, που απέβλεπαν πάντα στη διάσωση αυτού του έθνους και της πατρικής γης. Οι Ηπειρώτες δεν γιορτάζουν το πένθος, την καταστροφή, τη θλίψη, μα ούτε και την οδύνη που επισώρευσε ο φασισμός στη χώρα μας. Αυτά είναι αποτελέσματα του πολέμου-όπως και κάθε πολέμου- και της ιδεολογίας που τα δημιουργεί.

Η εκδήλωσή μας αυτή διδάσκει πως η Ήπειρος συνεχώς και αδιάλειπτα βροντοφωνεί ένα ηρωικό ΟΧΙ κατά του φασισμού. Έτσι έγραψαν την εποποιία τους ο ήρωες του 40 και μ' αυτά τα ιδανικά ΑΝΤΙΣΤΑΘΗΚΑΝ στον κατακτητή.

Αυτά διδασκόμαστε από το ηρωικό έπος, εκεί στα Ηπειρώτικα βουνά. Αυτά γιορτάζουμε απόψε. Και τελειώσε. Έναν πόλεμο κάνουμε κατά του φασισμού. Και θα νικήσουμε. Κι όπως είπε ο ποιητής:

Πάντα νικάει το δικίο!

Μια μέρα θα νικήσει ο άνθρωπος.

Μια μέρα η λευτεριά θα νικήσει τον πόλεμο.

Μια μέρα θα νικήσουμε για πάντα.»

Ακολούθησε ο Δήμαρχος Ηλιούπολης κ. Βασίλης Βαλασόπουλος, ο οποίος χαιρέτισε τους θεατές, ευχαρίστησε το Σύλλογο Ηπειρωτών για το έργο που προσφέρει και τόνισε ότι στις δύσκολες αυτές μέρες όλοι πρέπει να πα-
ραδειγματίζομαστε από τους αγωνιστές του 40. Έτσι θα

αντιμετωπίσουμε τον φασισμό και έτσι θα θωρακίσουμε τη δημοκρατία μας. Γι' αυτό και η προσφορά του Συλλόγου Ηπειρωτών είναι σπουδαία και ως Δήμαρχος ευχαριστώ όλους τους Ηπειρώτες.

Τέλος, ο Αντιπρόεδρος της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος Κωνσταντίνος Κωνής, αφού μετέφερε τον χαιρετισμό του Δ.Σ. της κορυφαίας αδιημέρις οργάνωσης των Ηπειρωτών και του Προέδρου Γιώργου Οικονόμου που έχει μεταβεί στην Αλβανία για να συνεορτάσει με τους Ηπειρώτες της άλλης Ήπειρου το Έπος του 40 προσκεκλημένος της Αλβανικής Βουλής και της Ελληνικής πολιτικής οργάνωσης ΟΜΟΝΟΙΑ, χαρακτήρισε το Έπος του 40, ως Έπος της Ήπειρου και των Ηπειρωτών, που προσέφεραν, άνδρες και γυναίκες τα μέγιστα να αποκρούσουν τον Ιταλό φασίστα κατακτητή, που κατενίκησαν και απελευθέρωσαν με τον Ελληνικό Στρατό την υπόλοιπη Ήπειρο. Αυτό καταδεικνύει μία από τις αρετές της Ηπειρωτικής Ευποίας, την Φιλοπατρία, γνώρισμα των Ηπειρωτών από αρχαιοτάτων χρόνων, από την εποχή των Μολοσσών και των Αθαμάνων. Η φιλοπατρία αυτή, παρά την κατάκτηση της χώρας από τον Γερμανικό ναζισμό, συνέχισε το Έπος του 40, με το Έπος της Εθνικής Αντίστασης. Η Ήπειρος στον αγώνα αυτό προσέφερε στην Ελλάδα πάνω από 2.000 ανθρώπους που δολοφονήθηκαν από τους Γερμανούς για αντίποινα και 78 καμένα μαρτυρικά χωριά και χιλιάδες καταστροφές και κλοπές της γεωργικής παραγωγής του ζωικού πλούτου. Σήμερα έχουμε καθήκον να αντιμετωπίσουμε τον νέο ναζισμό που έκανε την εμφάνιση του με πολιτικά μορφώματα, λόγω της οικονομικής κρίσης, που πλήττει τα λαϊκά στρώματα και τους εργαζόμενους. Παράλληλα έχουμε καθήκον να μεγιστοποιήσουμε μία άλλη αξία της ηπειρωτικής ευποίας, την αλληλεγγύη αλλά και την φιλανθρωπία και να βοηθήσουμε τους συμπατριώτες μας, που έχουν πληγεί από την κρίση. Και τελείωσε -εν μέσω συνεχών χειροκροτημάτων- ότι ο Σύλλογος Ηπειρωτών Ηλιούπολης είναι το καμάρι της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας και το παράδειγμα συλλογικής ηπειρώτικης δουλειάς.

Το δεύτερο μέρος χωρίζεται σε τέσσερα επιμέρους τμήματα.

Το πρώτο φέρει τον τίτλο «Ανάθεμά σας 'πιτροπή» και συγκεκριμένα άρχισε με το δημοτικό τραγούδι που έδειχνε τη δυνατή κραυγή πόνου και αγανάκτησης των Ηπειρωτών για την άδικη και απαράδεκτη απόφαση της επιτροπής (1881) με την οποία άφησε το μεγαλύτερο μέρος της Ήπειρου στη σκληρή τουρκική τυραννία.

ΤΩΝ ΓΙΑΝΝΙΝΩΝ

Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά, σ' όλο τον τόπο ήλιος και στα καμήνα Πάννινα όλο καπνός κι αντάρα. Είναι τα κλάματα καπνός, το μοιρολόι αντάρα. Ανάθεμά σας επιτροπή, και τρις ανάθεμά σας, που βάλατε τα σύνορα στην Πλάκα του γιοφύρι. Κλαίει οι χώρες τα χωριά κι όλα τα βιλαέτια. Μετά την αφήγηση ακολούθησε video με σπάνιες φωτογραφίες που συνέθεταν το κλίμα της εποχής. Η συνέχεια αναφέρονταν στους Βαλκανικούς πολέμους και στην απελευθέρωση της Ήπειρου.

Το τρίτο μέρος αφορούσε τη ζωή των Ηπειρωτών από την απελευθέρωση μέχρι την επίθεση του φασισμού στη χώρα μας.

Και τα δέντρα είπαν: «Μόνα στον όλεθρο

Θ' απομείνουμε εμείς σκλαβωμένα»

Κ' οι φωλιές των πουλιών αποκρίθηκαν:

«Οχι μόνο μαζί σας κ' εμείς»

Και οι δικτατορίες και οι δικτάτορες και οι

πειθαρχικοί Ουλαίοι Καπλακίου... και οι

Δικτατορίες και οι ΣΑΤΑΝΑΔΕΣ

Όλα στην Ήπειρο.....Και η μνήμη της ελευθερίας παρού-

σα στοιχειωμένη στη μνήμη του μεγάλου μας αγώνα του

21. Η Σταύρωση στα Ηπειρώτικα Βουνά

Για να έλθει Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Και τελείωσε με το Έπος του 40.

«Χαμένοι τέτοιοι θέναιτο δεν πάνε.

Γιατί μονάχα κείνοι π' αγαπάνε

τη ζωή στη μυστική της πρώτη αξία, μπορούν και να θερίσουν μονάχοι της ύπαρξής τους το μεγάλο αστάχ, που γέρνει πια, με θείαν αταραξία!».

Παρουσιάστηκαν 35 σπάνιες φωτογραφίες από την ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ.

Συμμετείχαν στην παρουσίαση και στην αφήγηση: Μαρία Τούμπουρος, Εφη Αναστασία, Μαριάνθη Καραδήμα, Γιώργος Ματσούκας, Αθηνά Κριταβέλου, Θωμάς Ντάσιος, Γιώργος Χατζηγιάννης, Μαργαρίτα Μαραζοπούλου, Ελένη Βόμβα και Γιάννης Διαμαντής.

Η προσέλευση του κόσμου ήταν πρωτοφανής, αφού η αίθουσα είχε γεμίσει μισή ώρα πριν από την έναρξη της παράστασης.

Την παράσταση παρακολούθησαν ο δήμαρχος Ηλιούπολης κ. Βασίλης Βαλασόπουλος με όλο το Δημοτικό Συμβούλιο. Εκπρόσωποι όλων των Δημοτικών Παρατάξεων, εκπρόσωποι πολιτιστικών συλλόγων Ηλιούπολης, ο Χάρης Γιαννόπουλος εκπρόσωπος της ΠΕΑΕΑ -ΔΣΕ, ο κ. Χρήστος Παπακίτσος ως εκπρόσωπος των Ηπειρωτών Περιστερίου, ο Πρόεδρος της Αδελφότητας Ηπειρωτών Αργυρούπολης κ. Κώστας Κωσταντής, ο Αντιπρόεδρος της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας κ. Κώστας Κωνής με τα μέλη του Δ.Σ. Μαρίνα Τζάκου, Μάνια Βαζούκη, Ελένη Ντάσιου, και την ψυχή της Πανεπειρωτικής κ. Κώστα Μπατίου. Προσωπικά ήμουν σίγουρος για την επιτυχία, γιατί γνω-

ρίζω πολύ καλά τις ικανότητες του κ. Τούμπουρος, την εργατικότητα και τη μεθοδικότητά του. Όμως έχω να πω πως 35 χρόνια δάσκαλος παρακολούθησα και οργάνωσα πολλές εκδηλώσεις. Για τούτη, το γράφω και στην αρχή. Πρέπει να προβληθεί σε όλα τα σχολεία, όχι μόνο της Ήπειρου, αλλά της Ελλάδας. Με τέτοια έργα διατηρούνται και προωθούνται οι αξίες και τα ιδανί-

κά για τα οποία έδωσαν τη ζωή τους οι πρόγονοί μας. Τέλος, παραθέτω δυο σχόλια θεατών.

«Πολύ όμορφη εκδήλωση! Με ιστορικά ντοκουμέντα και προικισμένη συγγραφική ικανότητα. Μπράβο στον σύλλογο Ηπειρωτών και σε εσένα Χρήστο!»

Θοδωρής Γεωργόπουλος, καλλιτέχνης - κλαρινίστας

«Πολλοί οι τυχεροί που παρακολούθησα με κατανύξη την με αριστοτεχνικό τρόπο προσομοίωση του αδιάλειπτου αγώνα και της ασίστασης αγωνίας των Ηπειρω-

τών, από το 1881 μέχρι και το Έπος του '40, για ελευθερία, τιμή και αξιοπρέπεια. Παρακολούθησα ένα έργο Ποίημα, μια σπάνια πνευματική δημιουργία, μια κατάθεση ψυχής, μια επιτομή της ιστορίας των ηρωικών εκεί-

Συνέχεια στη σελίδα 11

ΜΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΠΑΡΑΔΕΙΣΕΝΙΑ

Συνέχεια από τη σελίδα 1

γησης σ' έναν ανθοφυτεμένο και μυροβόλο ιδιόκτητο παράδεισο, «η ευρυθυμία και ευαρμοστία» του οποίου συμπληρώνεται από την άνετη και

με μεράκι δομημένη θερινή κατοικία του!

Αντικρύζοντάς μας η φίλη μας οικοδόσποινα κ. Σπυριδούλα Κοντογιάννη - Λάνταβου, εξάireτη φιλόλογος, λαμπρή πατριδολάτρη και αξε-

πέραστη νοικοκυρά, άστραψε από χαρά! Το πότε έψησε το αρνί στη γάστρα και προσπάτης τη μοσχομυριστή λαχανόπιτα είναι απαρίας αξιο! Είκοσι (ναι 20) ειδή μυρωδάτων χόρτων του κήπου της μας απαρίσθησε η πρόσχαρη, «γούργουρη» και χρυσόχερα οικοδόσποινα! Ακόμα διατηρούμε στον ουρανίσκο μας τις γαργαλιστικές γεύσεις τόσο από τις ποικιλίες των δικής της παρασκευής γλυκών όσο και από τα αζεπεράστα σε νοστιμιά παραδοσιακά εδέσματα (ΦΩΤΟ 4)! Γλείψουμε ακόμα τα δάχτυλά μας! Μα, πιο πολύ θα μένουν ανεξίτηλα χαραγμένα στη μνήμη μας η αζεπεράστη καλοσύνη και τα άκρως φιλόξενα και φιλικά συναισθήματα των οικοδεσπο-

τών! Τέτοια είναι η ψυχή των Τζουμερκιωτών και τέτοιος ο πολιτισμός τους! Κάπου εκεί ψηλά θα είχε το Αρχοντικό του και ο Ξένιος Ζεύς!

(ΣΗΜ. ΦΩΤΟ 3 στην πλατεία, αριστερά ο Σ. Λάνταβος, δεξιά ο Χρ. Παπακίτσος και ανάμεσά τους η κόρη του Λα-

μπρινή συζ. Δ. Τριανταφύλλου και τα παιδιά τους Επαμεινώνδας και Χριστίνα. Στη ΦΩΤΟ 4 οι: Σ. Λάνταβος και η συζ. Σπ. Κοντογιάννη (στο κέντρο) και αριστερά Δ. Τριανταφύλλου και η κόρη του Χριστίνα και δεξιά ο Χρ. Παπακίτσος και η κόρη του Λαμπρινή).

Συνέχεια από τη σελίδα 4

όλο το βράδυ λυσσομανούσε ο νοτιάς. Εκείνο το βοήτο από το μεγάλο πουρνάρι στην άκρη της πλατείας, που κρέμονταν σχεδόν πάνω από το πατρικό μου σπίτι δεν άφησε κανέναν μας να κλείσει μάτι. Παναγία μου σταυροκοπόνταν η γιαγιά μου, θα μας γκρεμίσει το σπίτι, θα μας χάσει ο θεός. Αυτά άκουγα ενώ κοιτάδα κάτω προς το ποτάμι. Μέσα δεν χρειάζεται να βλέπετε. Εγώ υπάκουος, όπως ήμουν, όταν πέρναγα μπροστά απ' αυτή την μπιστούρα, όχι μόνο κοιτάγα κάτω προς το ποτάμι, όπως έλεγε η θεία Όλγα, αλλά έβαζα και την παλάμη μου προμετωπίδα και πέρναγα τρέχοντας. Πέρασε πολύς καιρός από τότε, μπορώ να ειπώ και χρόνια, σχεδόν έφηβος, για να καταλάβω ότι όλοι αυτοί οι θρύλοι, που είχαν εξυφανθεί για την μπιστούρα, δεν ήταν τίποτε άλλο παρά ότι εκεί μέσα πολλοί πεζοπόροι της εποχής εκείνης ξαπόστεναν ποικιλοτρόπως... Ξεστράτησα. Τι θυμήθηκα τώρα!!!

Ήταν η τελευταία ώρα του μαθήματος στο Γυμνάσιο, κόντευε 2 η ώρα το μεσημέρι και έξω έβρεχε - έβρεχε ασταμάτητα. Χτύπησε το κουδούνι και οι μόνοι, που είχαμε μείνει από τα Παλαιοχωρικά ήταν εγώ και η Ρινούλα η Μπαζούκα. Πάμε Αχιλλέα να φύγουμε γρήγορα είπε η Ρινούλα, να προλάβουμε να περάσουμε τον Σιαλτοσπόταμο, γιατί ο καιρός όσο πάει κι' αγριεύει. Φύγαμε με την Ρινούλα με μια ομπρέλα ο κάθε ένας της κανιάς ώρας, με σπασμένα σύματα και ταλαβατώντας με τις γαλότητες μέσα στα λαοπόνερα, δεν προλάβαμε να βγούμε από τα τελευταία σπίτια του χωριού, εκεί κοντά στο Σιάλτς ξεσπασε το μεγάλο γαζέπι. Μαύρα βαριά σύννεφα είχαν χαμηλώσει τόσο, που ήταν σαν να νύκτωσε

Ο Σιαλτοσπόταμος

μου τα λόγια της θείας μου της Όλγας της Ντούβαλη, που μας έλεγε: Εσείς παιδάκια μου όταν περνάτε πέρα - δώθε μπροστά από την μπιστούρα θα πηγαίνετε άκρη - άκρη στον δρόμο και θα κοιτάτε κάτω προς το ποτάμι. Μέσα δεν χρειάζεται να βλέπετε. Εγώ υπάκουος, όπως ήμουν, όταν πέρναγα μπροστά απ' αυτή την μπιστούρα, όχι μόνο κοιτάγα κάτω προς το ποτάμι, όπως έλεγε η θεία Όλγα, αλλά έβαζα και την παλάμη μου προμετωπίδα και πέρναγα τρέχοντας. Πέρασε πολύς καιρός από τότε, μπορώ να ειπώ και χρόνια, σχεδόν έφηβος, για να καταλάβω ότι όλοι αυτοί οι θρύλοι, που είχαν εξυφανθεί για την μπιστούρα, δεν ήταν τίποτε άλλο παρά ότι εκεί μέσα πολλοί πεζοπόροι της εποχής εκείνης ξαπόστεναν ποικιλοτρόπως... Ξεστράτησα. Τι θυμήθηκα τώρα!!!

Ήταν η τελευταία ώρα του μαθήματος στο Γυμνάσιο, κόντευε 2 η ώρα το μεσημέρι και έξω έβρεχε - έβρεχε ασταμάτητα. Χτύπησε το κουδούνι και οι μόνοι, που είχαμε μείνει από τα Παλαιοχωρικά ήταν εγώ και η Ρινούλα η Μπαζούκα. Πάμε Αχιλλέα να φύγουμε γρήγορα είπε η Ρινούλα, να προλάβουμε να περάσουμε τον Σιαλτοσπόταμο, γιατί ο καιρός όσο πάει κι' αγριεύει. Φύγαμε με την Ρινούλα με μια ομπρέλα ο κάθε ένας της κανιάς ώρας, με σπασμένα σύματα και ταλαβατώντας με τις γαλότητες μέσα στα λαοπόνερα, δεν προλάβαμε να βγούμε από τα τελευταία σπίτια του χωριού, εκεί κοντά στο Σιάλτς ξεσπασε το μεγάλο γαζέπι. Μαύρα βαριά σύννεφα είχαν χαμηλώσει τόσο, που ήταν σαν να νύκτωσε

και ήταν τόσο το νερό που έπεφτε σαν να το έριχνε κάποιος με το καρδάρι. Άνοιξαν οι ουρανοί. Μπροστά μας και δίπλα μας ορμητικά νερά έτρεχαν από τις πλαγιές του Σιάλτς. Οι κατολισθήσεις ακολουθούσαν η μια την άλλη και εκείνος ο υποτυπώδης δρόμος είχε γίνει μονοπάτι. Γρήγορα Αχιλλέα η Ρινούλα να προλάβουμε το ποτάμι γιατί θάρθει μεγάλη κατεβασιά. Φτάσαμε κοντά στο πέρασμα. Το ποτάμι ήταν ήδη φουσκωμένο από τα θάλα νερά που κατέβαιναν από τα Τζουμέρκα, αγκομαχούσε. Η Ρινούλα κοιτούσταν. Εγώ σαν άνδρας «γενναίος» είπα θα περάσω πρώτα εγώ και μετά σου. Κλείνω την ομπρέλα, πηδάω στο πρώτο, στο δεύτερο και στο τρίτο λιθάρι γλιστρώ και πέφτω μέσα στη δύννη του ποταμού. Ταυτόχρονα πίσω μου είχε καταφθάσει η μεγάλη κατεβασιά. Δεν πρόλαβα να δω τίποτε, παρά μόνο άκουσα πίσω μου αυτό το μουγκρητό που αφηνιασμένου ποταμού, που και τώρα ακόμη πολλές φορές ακούω στον ύπνο μου τα βράδια. Σε κλάσματα του δευτερολέπτου βρισκόμα να βουλόδερνω στ' άγρια κύματα του ποταμού τα οποία με παρέσυραν σαν καρυδότσοφλο από την μια όχθη στην άλλη. Με παρέσυραν τα ορμητικά νερά παραπάνω από πενήντα μέτρα, και εκεί που φαίνονταν όλα χαμένα, ούτε ελπίδα σωτηρίας από πουθενά, εκεί κοντά σ' ένα στένωμα του ποταμού, ακούω μια δυνατή φωνή. Πιάσε παιδί μου την ομπρέλα, πιάσε την λαβή και κρατήσου γερά, μην φοβάσαι. Γυρίζω ανάσκελα και όπως με παρέσυρε το νερό βλέπω κοντά στην όχθη, με κίνδυνο να πέσει και ο ίδιος μέσα στην κατεβασιά, τον μπάρμπα Γιώργο τον Κατσαβό. Ο μπάρμπα Γιώργος προπερευόταν από εμάς, είχε περάσει το ποτάμι πριν έθιγε η κατεβασιά και κοντοστάθηκε να ιδεί πως θα περάσουμε κι' εμείς. Είδε όλη την σκηνή και τρέχοντας στην όχθη με περίμενε σ' εκείνο το στένωμα. Είχε κλείσει την ομπρέλα του και την κράταγε ανάποδα, από το πίσω μέρος αυτός και την χειρολαβή προς εμένα, φωνάζοντας δυνατά. Πιάστε παιδί μου, πιάστε, μη φοβάσαι και κρατήσου. Χωρίς να το καταλάβω, έπιασα την λαβή της ομπρέλας του μπάρμπα Γιώργου, κρατήθηκα καλά και ο μπάρμπα Γιώργος με έβγαλε από το ποτάμι.

Μ' ανέβασε μέσα από τις λάσπες και το νερό, που έπεφτε ασταμάτητα, στον δρόμο, ξυπόλυτο και κατάταυρο από την

θολούρα της κατεβασιάς.

Είχα χάσει μαζί με την ομπρέλα, την τσάντα και τα Βιβλία και τις γαλότητες. Σαστισμένος και σύγκορμος να τρέμω άκουω λίγο πιο πέρα τον σπαραγμό της μάννας μου. Παιδί - παιδί μου είσαι καλά; Ανήμπορος εγώ ν' απαντήσω, είχα χάσει και την μιλιά μου, μόνο νοήματα συγκαταβατικά για να ηρεμήσει η Μάννα. Είχα πει άλλωστε τόση θολούρα που το στομάχι μου είχε γίνει τούμπανο, ώπου εκεί στην άκρη στον δρόμο ξέρασα, κρατώντας με ο μπάρμπα Γιώργος με το κεφάλι προς τα κάτω και πήρα ανάσα.

Η Μάννα, όπως είπα και παραπάνω, καθόταν σ' αναμμένα κάρβουνα.

Είχε έρθει πάλι το μεσημέρι για να ιδεί πως θα περάσω το ποτάμι, γιατί ήταν δύσκολη μέρα, και πριν φθάσει κοντά στο πέρασμα είδε όλη την σκηνή. Δεν πίστευε ότι μέσα από εκείνη την κοσμοκαλασιά, όπως έλεγε, θα έβγαζα ζωντανός. Δεν πίστευε στα μάτια της όταν με είδε ν' ανεβαίνω στον δρόμο μαζί με τον μπάρμπα Γιώργο.

Μ' άρπαξε στην αγκαλιά της και εκείνο το σπαραχτικό - γερό της κλάμα ακόμα το ακούω. Για πολλή ώρα μονολογούσε, γλύντωσε το παιδάκι μου, στον Μέγα (Αραχθό) θα τον έβγαζε ο Σιαλτοσπόταμος. Εκεί στην αγκαλιά της μάννας μου, πήρα το θάρρος και γύρισα να ιδώ το αφηνιασμένο ποτάμι. Απέναντι δεν έβλεπε τίποτε, το ποτάμι ήταν απ' άκρη σ' άκρη, ένα μαύρο ποῦσι είχε σκεπάσει ολόκληρη την κοίτη του. Άκουγες μόνο εκείνο το τρομερό μουγκρητό, εκείνη την βοή, που η μάννα μου την παρομοίαζε σαν την βοή που θα έκαναν αν δούλευαν μαζί διακόσιες μπουλτόζες!!!

Η Ρινούλα γύρισε πίσω για να περάσει κάτω από το πέτρινο γιοφύρι. Ο μπάρμπα Γιώργος μούσκεμα κι' στην μέντη μέχρι το κόκκαλο λείι στην μάννα μου. Φύγε εσύ Σπυριδούλα με το παιδί να πάτε σπίτι γρήγορα και θα καθήσω εγώ εδώ να περιμένω να ιδώ πως θα περάσει το κορίτσι από το γιοφύρι.

Με την μάννα μου, άλλοτε να μ' έχει αγκαλιά όσο μπορούσε να με κρατήσει και άλλοτε εγώ ξεπόλυτος ταλαβατώντας μέσα στις λάσπες και το νερό φθάσαμε στο Παλαιοχώρι. Η πρώτη που μας είδε ήταν η γιαγιά μου. Κατάλαβε αμέσως τι είχε συμβεί ωρμόμενη και σταυροκοπούμενη αναφωνούσε. Σώθηκε το παιδάκι μας, γλύντωσε το παιδάκι μας, στον «Μέγα» θα τον έφτανε

ο Σιαλτοσπόταμος. Η Αγία Σωτήρα έσωσε το παιδί μας, μεγάλη η Χάρη της.

Για πολύ καιρό, δεν ξέρω πόσο, εγώ «ο άνδρας ο γενναίος» κοιμόμουν τα βράδια ανάμεσα στην μάννα μου και την γιαγιά μου εκεί δίπλα στο τζάκι. Οι εφιάλτες δεν μ' άφηναν να κοιμηθώ. Έρχεται μάννα το νερό, έρχεται το νερό ξεφώνιζα, όπως μου έλεγαν, στον ύπνο μου, και κάθε φορά την άλλη μέρα η γιαγιά μου, άλλο γκόλη (φουλαχτό). Φόρα του παιδιού νύφη κι' αυτό κατάσφαρκα να φυλάει το παιδί απ' άλλο κακό. Ήταν τόσα τα φουλαχτά, που μου είχαν κρεμάσει «κατάσφαρκα» που στον προξένισαν φαγούρα και κοκκινίλες σ' όλο μου το κορμί. Δεν είναι τίποτε έλεγε η γιαγιά μου. Αναφαλασία είναι αυτά θα προσπατήσουν το παιδί απ' άλλο κακό. Παράλληλα δώστού ταμάτα και προσκοινήματα στην Αγία Σωτήρα. Διαβάσματα και νυχτερινές λειτουργίες έδιναν κι' έπαιρναν με τον αειμνήστο παπά - Χρήστο Γιαννιώτη. Πολλές ώρες διάβασα από τον παπά. Να του διαβάσουμε του παιδιού κι' ετούτη την ευχή ο καλόκαρδος παπα-Χρήστος για να ηρεμήσει το παιδί. Αυτό επαναλαμβάνονταν κάθε φορά από την γιαγιά μου, και δεν δέχονταν καμμία αντίρρηση από κανέναν, όταν πάλι άποψε «ξεπετάχτηκε» το παιδί στον ύπνο του.

Όμως, παρ' όλα αυτά η φαγούρα και οι κοκκινίλες αντί να περάσουν, «κακοφόρμιζαν» ώπου η μάννα μου έφερε τον γιατρό τον Μαλάμο. Ήταν ο γιατρός για όλες τις παθήσεις παθολόγος, γυναικολόγος, δερματολόγος...για όλα. Ξεπέζεψε ο γιατρός, έδεσε πρόχειρα το αλόγο το στο πουρνάρι, ήρθε στο σπίτι βιαστικός, γιατί έπρεπε να προλάβει να πάει και σ' άλλα χωριά και με τον ασιτηρό του λόγο: Ξεντύστε το παιδί μου απεφάνθη: Πετάξτε όλα αυτά τα Μαντζούνια και κάντε μπάνιο το παιδί και σε λίγο θα του περάσουν. Έτσι κι' έγινε παρ' όλες τις αντιρρήσεις της γιαγιάς μου. Η μάννα μου το πήρε επάνω της. Θα κάνουμε ότι μας είπε ο γιατρός.

Πέρασε πολύς καιρός μέχρι να κοιμηθώ μόνος μου. Πέρασαν επίσης από τότε πολλά χρόνια. Γλύντωσε τότε πράγματι από βέβαιον πνιγμό. Σώθηκε από την χειρολαβή της ομπρέλας, που μου έβγαζε ο μπάρμπα Γιώργος, και πιάστηκε την τελευταία στιγμή.

Αιώνια σου η μνήμη μπάρμπα Γιώργου, εκεί μετά των Αγίων ν' αναπαύεται η ψυχή σου.

Ο χωριανός μας Λάμπρος Γαλάνης, ευχαριστεί όλους τους Αγναντίτες για τη στήριξη τους στην επαγγελματική προσπάθεια που ξεκίνησε στην Αγναντα και δηλώνει πάντα πρόθυμος να τους εξυπηρετήσει.

5ο Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών

Πραγματοποιήθηκε και φέτος στις 10.08.2013 από την Ένωση Συλλόγων και Αδελφοτήτων της Δ.Ε. Αθαμανίας με τη συμμετοχή του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων, το **5ο Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών** στη Φτέρη Κεντρικού του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων. Συμμετεί-

χαν τα χορευτικά :

Του εκπολιτιστικού και εξωραϊστικού Συλλόγου

"Τα Άγναντα", με χορούς από την Ήπειρο.

Του πολιτιστικού Συλλόγου Θεοδωριαντών

"Η Κωστήλάτα", με χορούς από τη Μακεδονία.

Το χορευτικό του Αθαμανίου που χόρεψε τους χορούς

του Ηπειρώτικου γάμου

Του πολιτιστικού Συλλόγου Άρτας

"Ο Μακρυγιάννης", με χορούς από τη Θράκη

Συμμετείχε επίσης και η χορωδία των Αγνάντων, με μαέστρο τον Βαγγέλη Κώτσου.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με το καλωσόρισμα του προέδρου της Ένωσης Κου Αντώνη Κοντού που είπε:

"Σας καλωσορίζω απόψε εδώ, στο 5ο Φεστιβάλ των παραδοσιακών χορών, που οργανώνεται για 5η χρονιά από την Ένωση των Συλλόγων και Αδελφοτήτων της Δ.Ε. Αθαμανίας σε συνεργασία με το Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων.

Οι εκδηλώσεις αυτές, είναι εκδηλώσεις αντίστασης στην παγκοσμιοποίηση που προσπαθεί εκτός των άλλων να κάνει και μια ομοιομορφία των πολιτισμών, προσπαθεί να επιβάλλει μια ισοπεδωτική πολιτιστική ταυτότητα.

Τα Τζουμέρκα, η Ήπειρος, η Ελλάδα ολόκληρη, διαθέτουν μία μοναδική και πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που δε θα επιτρέψουμε με κανένα τρόπο να αλλοιωθεί.

Μέσα από τους παραδοσιακούς χορούς και τα δημοτικά τραγούδια προβάλλεται η παράδοσή μας, ο πολιτισμός μας, η ιστορία μας, τα ήθη και τα έθιμα μας. Όλοι οι πολιτιστικοί Σύλλογοι προσπαθούμε να διατηρήσουμε, να αναβιώσουμε και να αναδείξουμε τον πολιτιστικό μας χαρακτήρα. Κοιτάμε μπροστά, χωρίς όμως να ξεχνάμε το παρελθόν μας, τον πολιτισμό μας, χωρίς να ξεχνάμε την ιστορία μας. Οι λαοί που ξεχνούν την Ιστορία τους είναι καταδικασμένοι.

Με μεγάλη μας χαρά, τα τελευταία χρόνια βλέπουμε τα παιδιά μας, που παρ' όλο που δεν έχουν γεννηθεί και δεν έχουν μεγαλώσει στα χωριά μας, να χορεύουν με πολύ κέφι και μεράκι τους παραδοσιακούς μας χορούς. Αυτό θα το διαπιστώσετε και απόψε όλοι σας. Σε αυτό έχουν συμβάλει πάρα πολύ οι πολιτιστικοί Σύλλογοι, που διδάσκουν μαθήματα παραδοσιακών χορών, κάνουν εκδηλώσεις, σαν τη σημερινή για παράδειγμα, που δίνουν τη δυνατότητα σε όλους να μαθαίνουν και να χορεύουν τους παραδοσιακούς χορούς.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να σας προτρέψουμε να μάθετε τα παιδιά να χορεύουν τους παραδοσιακούς ελληνικούς χορούς. Ο παραδοσιακός χορός είναι κοινωνικός

χορός, δεν είναι μοναχικός όπως συμβαίνει στους αποκαλούμενους μοντέρνους χορούς, αυτούς που κοινωνούνται πάνω σε ένα κάθισμα με ένα ποτήρι στο χέρι.

Στα πανηγύρια μας βλέπουμε την κοινωνικότητα του παραδοσιακού χορού. Χορεύουν πρώτα οι ηλικιωμένοι και μετά οι υπόλοιποι, χορεύει ο πρώτος και περιμένουν οι υπόλοιποι να έρθει η σειρά τους.

Ευτυχώς που υπάρχουν ακόμα οι χορηγοί που μας βοηθούν ώστε να μπορούμε και κάνουμε αυτές τις εκδηλώσεις. Θα θέλαμε λοιπόν σήμερα να ευχαριστήσουμε όλους αυτούς που βοήθησαν με τις χορηγίες τους να πραγματοποιηθεί η σημερινή εκδήλωση.

Τον Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων, τον συνδιοργανωτή μας, που έχει αναλάβει μεγά-

λο μέρος του κόστους αυτής της εκδήλωσης.

Τον κ. Κώστα Γεωργίου, συμπατριώτη από τους Ναζαίου, διευθυντή της Τράπεζας Πειραιώς που είναι ο μεγάλος χορηγός της αποψινής εκδήλωσης.

Τον κ. Γιάννη Παπαλέξη, Δήμαρχο της Άρτας και Πρόεδρο της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Ηπείρου.

Τον Δήμαρχο Ζηρού κ. Δημήτρη Πολιάση.

Τον ART TV και την εφημερίδα ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ της Άρτας που είναι οι χορηγοί επικοινωνίας.

Τον Πάνο Λαμπράκη που μας έστισε την εξέδρα."

Περισσότερα από 1.000 άτομα παρακολούθησαν την εκδήλωση που στη συνέχεια μετατράπηκε σε ένα παραδοσιακό γλέντι που κράτησε μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες.

‘Ερμα μαντριά γεμάτα λύκ’ς»

Η μετανάστευση καταβύθισε την Ήπειρο στα Τάρταρα. Δεν χρειάζονται μελέτες ούτε διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το δείχνει η ίδια η πραγματικότητα.

Ερήμωσαν τα πάντα. Ειδικά τα ηπειρώτικα χωριά μετατράπηκαν σε αθημένα γηροκομεία. Ο μέσος όρος ηλικίας των μόνιμων κατοίκων είναι πάνω από εβδομήντα έτη. Να η μετανάστευση, να η εγκατάλειψη, να, να, να...

Έπρεπε περονόσπορος.

Ένα αίσθημα ανασφάλειας και... απομόνωσης κυριαρχεί παντού, καθώς πολλά χωριά αποκλείονται τον χειμώνα από τα χιόνια και οι μεγαλύτεροι που έχουν απομείνει σε αυτά φοβούνται τώρα και κατεβαίνουν στην Αθήνα, κοντά στα παιδιά τους.

Σε πολλά ο επισκέπτης στέκεται με δέος και κοιτά τον έρημο τόπο της και τον εγκατέλειψαν θεοί και άνθρωποι. Εκεί, όπου η αρμονία χρωμάτων από τη μοναδική βλάστηση συνυπάρχουν με την ομορφιά και την εγκατάλειψη, έτσι για να θυμίζουν προηγούμενη ζωή και να τονίζουν το μέγεθος της εγκατάλειψης.

(Φωτο. Κώστας Μαυροπάνος. Η Άγναντα. Παλιά ήταν κεφαλοχώρι. Σήμερα, τον χειμώνα ειδικά, Ερμιά παντού!)

Και οι άλλοι, όσοι είχαν την «προνομία» να ζουν στα αστικά κέντρα κι όσοι μπορούσαν, πετάγονταν μέχρι το χωριό.

Να δουν τα γερόντια, το σπίτι, να φτιάξουν τα κληματακια για κανένα τσίπουρο, να καθαρίσουν το χωράφι απ' τα γκουρπένια, να τα ετοιμάσουν όλα για το καλοκαίρι.

Κι έπρεπε η πρώτη καταραπακιά. Να τα διόδια, να η γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, να η βενζίνη, να, να, να. Ακριβός ο μισός μισός.

Όσοι τυχαίνει να δουλεύουν. Γιατί περί τύχης πρόκειται...

Όσοι βρίσκονται σε «κινητικότητα», «συμβάλλουν στην εθνική ανάπτυξη και προκοπή της χώρας μας!»

Κι έχει ο Θεός. «Βάλε με κυρά μ' μέσα, βάλε με και παραμέσα».

Και έβαλαν και τα σπιτάκια, σπιτοκάθυβα, μαντριά και στάνες στο μάτι, αφού οι αρμόδιοι θεωρήσαν όλα αυτά ως πηγή εισοδημάτων.

Κι άρχισε το άρμεγμα!

Να τα χαράτσια, να οι Δημοτικοί φόροι, η υπεραξία, το ΕΤΑΚ, και το διαολάκι, που θα έλεγε και η γιαγιά μου. Και για του λόγου το αληθές.

Την απόδειξη μου την έδωσε ο μπάρμπα Βασίλης, ο άζεστος, αλλά πάνσοφος αυτός χωρικός.

Μου είπε:

«Για την καλύβα αυτή, ανεψιέ, που ο κισσός σκαρφάωσε και έκλεισε τα παράθυρα θα πληρωθεί το σχετικό χαράτσι...»

Τον κοίταξα απορημένος. Αυτός όμως συνέχισε:

«Πρόσφατα διάβασα στις εφημερίδες ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις, ανάμεσά τους τηλεοπτικά κανάλια και επιχειρήσεις Τύπου, εξαιρέθηκαν από το χαράτσι για τα ακίνητα, και μάλιστα αναδρομικά (!), με υπουργική απόφαση.» Κατόπιν τούτων έμπλεος υπερηφάνειας και χαράς (στη χώρα μου υπάρχει και απονέμεται η ΙΣΟΤΗΤΑ) ανέγνωσα το άρθρο 4 του Συντάγματος.

Άρθρο 4

1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.

2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις...!

Δεν ξέρω γιατί, αλλά έτσι.... ΣΥΝΕΙΡΜΙΚΑ πήγα ΚΑΙ στον Κολλοκοτρώνη. «Ο κόσμος μας έλεγε τρελούς.

Ημείς, αν δεν είμεθα τρελοί, δεν εκάναμε την επανά-

Γράφει ο Χρίστος Α. Τσούμπουρος

σαν όλης οι ακόρταγοι, τα αυγά, τον τραχανά, ακόμα και το τσάι που είχαμε μαζέψει. Αυτά κι αν ήταν χαράτσια. Να σε κλαίνε οι ρέγγες. Και επειδή κάποιος μπορεί να μου πει ότι αυτά τα βγάδω εγώ από το μυαλό μου, αξίζει να διαβάσουμε τον νόμο της μάνας του Χάρη του Ζάχου για την έρμη την στέγασ'. (Χάρης -θα προσκρούσω στην μετριοπάθειά του, αλλά δεν μπορώ να σωπώσω- εστί ένας γνήσιος Ηπειρώτης, με αξίες, που μια ζωή -εκπαιδευτικός ων- όργωσε οχοθεία με μαθητές Ρομά και έχτισε τοίχια για να στεγάσει στα μυαλά των παιδιών αξίες και ιδανικά. Όλο το Μενίδι πίνει νερό στο όνομά του.)

Να τι γράφει ο Χάρης.

«Τότε που ήμουν μικρός, πολλές φορές άκουγα τη μάνα μου, που έλεγε: θα 'ρθει η στέγασ', να μας πάρ' το σπίτι'. Στο μυαλό μου έφερνε τις «παρδαλές» τραγουδίστριες που έφερνε ο πατέρας μου από τα Γιάννινα στο πανηγύρι, για να ξερογλείφονται οι νέοι και κυρίως οι γέροι.

Εργάτες, μικροί και μεγάλοι για τη στέγασ'

Έλεγα: Τι θέλουν αυτές να μας πάρουν το σπίτι', αφού είναι πλούσιες. Τα νύχια τους βαμμένες τάνους, τα μαλλιά τους κατσαρά είναι, ολόκληρες μυρίζουν αρώματα, φοράνε και μεταξωτό βρακί! -έβλεπα, έβλεπα-τι δουλειά έχουν με το σπίτι το δικό μας;

Κι έλεγε η μάνα:

Θα βρεθούμε πάλη στου Σακαγιάνν' το σπίτι', μ' αυτά που κάν' ο πατέρας σας. Είναι και του Σχολάρχειου. Σπουδαγμένους.

Όταν μεγάλωσα λίγο κατάλαβα πως δεν ήταν οι τραγιδάρες που έφερνε ο πατέρας μου από τα Γιάννινα, αλλά ήταν το στεγαστικό δάνειο που είχε πάρει για να χτίσουμε το σπίτι. Κι έπρεπε να πληρωθεί, είχαξ δεν είχαξ.

Διαφορετικά το έπαιρνε η Τράπεζα. Αυτή κι αν είναι παρδαλή!!! Αυτή, λοιπόν, ήταν η στέγασ'!

Πέρασαν τα χρόνια, άντε να θρέψεις και να μεγαλώσεις οχτώ παιδιά και να πληρώσεις και τη στέγασ'. Τα χαρτιά έρχονταν και ξανάρχονταν.

Η μάνα δεν ήξερε γράμματα και τα έβαζε για προσάναμμα στη φωτιά.

Έλεγε όμως και ξανάλεγε: Δεν γλιτών' με τίποτα απ' τη στέγασ'. Θα μας το πάρ' το σπίτι'. Μεγάλωσε η μάνα, πήρε σύνταξη από το ΟΓΑ, επίδομα Αντίστασης, το έκοψαν όμως γρήγορα, γιατί καθώς φαίνεται δεν ξεπείριζε καλά στην Αντίσταση τις συναγωνίστριες, πέθανε ο πατέρας, έφυγαν τα αδέρφια για την ξενιτιά, άλλοι για την Αθήνα και άλλοι για την Αυστραλία, μα ο καημός της μάνας ήταν η στέγασ'.

σταση...»

Αυτά μου είπε ο μπάρμπα. Κι αν τα είχε;

Αυτά τα σπιτάκια!

Το πώς φτιάχτηκαν κανείς δεν μπορεί να διανοηθεί.

Ήμουν μαθητής Γυμνασίου και δούλευα Σαββατοκύριακα λασποπολίδι, όταν φτιάχναμε τα σπιτάκια που σχεδόν είχαν γκρεμιστεί από το σεισμό του 1967. Εκεί, να δεις τη νύχτα όλων μας. Περισσότερο κόστιζε το τραπεζώμα των αρμοδίων για το δάνειο.

Άσε τις κότες, τις ξεφώλιασαν όλης οι ακόρταγοι, τα αυγά, τον τραχανά, ακόμα και το τσάι που είχαμε μαζέψει. Αυτά κι αν ήταν χαράτσια. Να σε κλαίνε οι ρέγγες. Και επειδή κάποιος μπορεί να μου πει ότι αυτά τα βγάδω εγώ από το μυαλό μου, αξίζει να διαβάσουμε τον νόμο της μάνας του Χάρη του Ζάχου για την έρμη την στέγασ'. (Χάρης -θα προσκρούσω στην μετριοπάθειά του, αλλά δεν μπορώ να σωπώσω- εστί ένας γνήσιος Ηπειρώτης, με αξίες, που μια ζωή -εκπαιδευτικός ων- όργωσε οχοθεία με μαθητές Ρομά και έχτισε τοίχια για να στεγάσει στα μυαλά των παιδιών αξίες και ιδανικά. Όλο το Μενίδι πίνει νερό στο όνομά του.)

Να τι γράφει ο Χάρης.

«Τότε που ήμουν μικρός, πολλές φορές άκουγα τη μάνα μου, που έλεγε: θα 'ρθει η στέγασ', να μας πάρ' το σπίτι'. Στο μυαλό μου έφερνε τις «παρδαλές» τραγουδίστριες που έφερνε ο πατέρας μου από τα Γιάννινα στο πανηγύρι, για να ξερογλείφονται οι νέοι και κυρίως οι γέροι.

(‘Οχι, δεν είναι η μάνα στην Αντίσταση. Είναι η θεία Ρίνα, που όργωσε όλα τα Τσουμερκιώτικα θούνα στην Αντίσταση και τώρα δεν μπορεί να πληρώσει το χαράτσι...)

Και ήρθε το χαρτί από τη στέγασ'. Ήταν το τελευταίο. Εκείνο το δάνειο που ήταν τόσο, έγινε κι άλλο τόσο! Βλέπεις αυτό δεν τρώει, αλλά μεγαλώνει μόνο του.

Έβαλε η μάνα το κεφάλι για χαμό. Χώθηκε μέσα στα τσιόλια κι έσκουζε μια βρομάδα.

Τα είχα πει στον πατέρα σας. Σκιζοκέφαλος αυτός. Δεν άκουγε κανέναν. Ηούχασε, όταν μαζέξαμε όλα τα χρήματα, έστειλαν και τα παιδιά από την Αυστραλία και μαζί πήγαμε-ήθελε να δει με τα μάτια της-στα Γιάννινα και πληρώσαμε το δάνειο. Γύρισε στο χωριό και μετά από μια βρομάδα πέθανε. Τουλάχιστον είχε πουκάσι από τον βραχνά. Δεν την κυνήγαγε η στέγασ'.

(Από το βιβλίο, Αγναντίτικα Λιχνίσματα, Χάρι Ζάχου και Χρίστος Τσούμπουρος, Έκδοση π. Δήμου Αγνάντων, 2007).

Έχουμε και λέμε: Αυτός που έχει ένα σπιτάκι, μια καλύβα όπου έβαζαν τον τάσσο και την κοπελιά, χρειάζεται για να πάει στο χωριό, κάθε φορά που θα πάει, κι έναν μισό.

Αν πληρώσει χαράτσια, ΕΤΑΚ, ρεύμα, νερό κλπ. άλλο ένα μισό.

Να πάει δυο φορές το χρόνο, να δει μήπως στο σπίτι εγκαταστάθηκε ο Κούλα και ο Λούλα, μήπως απ' τα χιόνια μπάει νερά;

Άλλους δύο μισούς.

Άρα, «πια γουμάρ' αγιάσμα».

Το πατάει ή στην καλύτερη το πουλάει και μένει εδώ στα αστικά κέντρα και βράζει στο ζουμί του.

Μ' αυτά και τα άλλα την αποτέλειωσαν την Ήπειρο! Κι μη πούει κανείς ότι γι' αυτά δεν πρέπει να ασχοληθεί η Πανεπιστημιακή Συνομοσπονδία Ελλήδας. Αυτό κι αν είναι πολιτικό θέμα!

Οι φτωχοί αντιμετωπίζουν αυτά τα προβλήματα. Οι πλούσιοι; Σκασιόη τους.

Ποια χωριά της Ηπείρου και πράσινα άλογα, καθώς και πράσινη ανάπτυξη.

Και βίλες έχουν και Ινδούς, Αφγανούς, Φιλιππινέζες κλπ. έχουν, να τους υπηρετούν.

Η Πανεπιστημιακή Συνομοσπονδία Ελλήδας δεν υπηρετεί ανθρώπους με τέτοιες αντιλήψεις, δηλαδή χωρίς πολιτική συνείδηση, πολιτικά αδιόφορους, ιδιώτες σύμφωνα με τους αρχαίους, δηλαδή βλαμμένους..., δηλαδή τέτοιους..., όπως τους ονοματίζει ο ποιητής:

Και συ λοιπόν στέκεσαι έτσι βουβός

με τόσες παραιτήσεις από φωνή από τροφή

από άλογο

από σπίτι.

Στέκεις απαίσιος βουβός σαν πεθαμένος:

Ελευθερία ανάπληρη πάλη σου τάζουν.

Μιχαήλης Κατσαρός

Και επειδή-Δημοτικές γαρ Εκλογές έρχονται- κι άρχισαν ήδη οι δηλώσεις υποψηφίων ή και πιθανών υποψηφίων- ο χρόνος θα δώσει- ότι η κάθοδος τους είναι πέραν και μακράν της πολιτικής. «Υπερκομματικός συνδυασμός» κ.λπ., κ.λπ. Να πούμε όμως και το εξής: Η κατάντια αυτή της Ηπείρου και εν προκειμένω του χωριού μου, είτε το θέλουμε είτε όχι, είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένης πολιτικής που χρόνια τώρα «σκότωσε» στην κυριολεξία τα χωριά μας.

Αυτή την πολιτική οφείδουμε να εξοβελίσουμε και να αποδιώξουμε ... Αυτή είναι η αλήθεια. Αληθινό όμως είναι και το ερώτημα: Με τι και πώς θα γίνει αυτό; Με πράξεις που δεν έχουν έννοχο πολιτικής συνείδησης;

«Ηπειρος, από την απελευθέρωση στο έπος του 40»

Συνέχεια από τη σελίδα 7
 νων χρόνων! Θερμά συγχαρητήρια στον συγγραφέα του έργου κ. Χρ. Τούμπουρο, σε όλους τους συντελεστές της άρτιας παρουσιάσής του, αλλά και στον δραστήριο και πρωτοποριακό σε ιδέες και πολιτιστική προσφορά Σύλλογο Ηπειρωτών Ηλιούπολης. Προσωπικά εκφράζω προς όλους τους συντελεστές της επιτυχίας θερμές ευχαριστίες για τη μέθεξή μου στο ηρωικό πνεύμα εκείνης της εποχής, στο ήθος και το «έθος» των κοινών μας προγόνων, με τα οποία γαλούχησαν τις νεώτερες γενιές των Ηπειρωτών, τις σημερινές γενιές. Μπράβο !!!»
 Χρήστος Παπακίτσος.

Και κάτι τελευταίο. Το γράφω χωρίς την άδεια του κ. Τούμπουρο. Το επόμενο έργο του αφορά την ξενιτιά στην Ήπειρο. Εκεί, θα σκούζουμε για τα καλά. Θα ρακουμηνήσουμε στο κλάμα...

☆☆☆

Γράφει ο Χρήστος Αρ. Παπακίτσος

Γιορτάζεις με ενθουσιασμό και υπερφάνεια ένα κορυφαίο ιστορικό γεγονός αν το γνωρίζεις καλά, αν συμμετέχοντας σ' αυτό έζησες από κοντά τις σημαντικότερες καμπές του και συνέβαλες με τις δυσάρεστες σου στην επέλευσή του. Όταν όμως οι γενιές που γιορτάζουν τέτοια γεγονότα απομακρύνονται πολύ ή λίγο από αυτά, για να τα νιώσουν και να αισθανθούν την αξία και το μεγαλείο τους, πρέπει να τα διαδραματίζουν από εμπνευσμένο δάσκαλο που τα με-

λέτησε καλά σε όλες τις λεπτομέρειές τους, που τα αφομοίωσε πλήρως και τα αναπαράγει από το περιβάλλον της ψυχής και της γνώσης του, με τρόπο εποπτικό, με εικόνες και ήχους, με χορούς και τραγούδια, με απαγγελίες και ομιλίες, με ήθη και έθιμα και κυρίως, με τους πόθους και τα οράματα εκείνης της εποχής.

Μια τέτοια καταπληκτική προσομοίωση της αγωνιστικής περιόδου από το 1881 έως και το Έπος του '40 παρουσίασε ο Αγναντίτης συγγραφέας κ. Χρ. Τούμπουρος την 25-10-2013 από τη σκηνή του Δημαρχιακού Μεγάρου Ηλιούπολης.

Τυχεροί ήμασταν όσοι κατακλύσαμε την ευρύχωρη αίθουσα προβολής του μνημειώδους αυτού έργου και παρακολουθήσαμε έκθαμβοι και με περισσή κατανύξη την με αριστοτεχνικό τρόπο προσομοίωση του αδιάλειπτου αγώνα και της ασίγηστης αγωνίας των Ηπειρωτών για ελευθερία, τιμή και αξιοπρέπεια. Απολαύσαμε ένα έργο-Ποίημα, μια σπάνια πνευματική δημιουργία, μια κατάθεση ψυχής, μια επιτομή της ιστορίας των ηρωικών εκείνων χρόνων!

Εγκαταλείψαμε την αίθουσα έμπλεοι ενθουσιασμού, με αναπνευόμενο το εθνικό μας φρόνημα, αναβαπτισμένοι στα εθνικά μας ιδανικά, γεμάτοι υπερφάνεια για την Ελλάδα μας, για την Ήπειρό μας και μεθοδικώς προγραμματισμένοι να γιορτάσουμε, με πλήρη συνειδηση της σημασίας της, την επέτειο του ΟΧΙ, την εποποιία του '40.

Θερμά συγχαρητήρια στον συγγραφέα κ. Χρ. Τούμπουρο, σε όλους τους συντελεστές της άρτιας παρουσιάσής του έργου του, αλλά και στον δραστήριο και πρωτοποριακό σε ιδέες και πολιτιστική προσφορά Σύλλογο Ηπειρωτών Ηλιούπολης, με τη φροντίδα του οποίου πραγματοποιήθηκε η θαυμάσια αυτή εκδήλωση!

Προσωπικά εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες στον συγγραφέα και σε όλους τους συντελεστές της επιτυχούς προβολής του έργου του, τόσο για την πρόσκληση όσο και για τη μέθεξή μου στο ηρωικό πνεύμα εκείνης της εποχής, στο ήθος και το «έθος» των κοινών μας προγόνων, με τα οποία γαλούχηθηκαν και οι νεώτερες γενιές των Ηπειρωτών, οι σημερινές γενιές.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΖΑΚΙΟΥ

Από παλαιά στα χωριά μας ο βασικός τρόπος θέρμανσης στα σπίτια μας ήταν το τζάκι. Σήμερα επεκτάθηκε και σε πολλά σπίτια και διαμερίσματα στις πόλεις. Η χρήση όμως του τζακιού ως μη θεωρηθεί τόσο απλή, απαιτείται οι χρήστες να γνωρίζουν κάποιες βασικές αρχές στη χρήση και στη συντήρησή του προκειμένου να αποφευχθούν δυσάρεστες καταστάσεις (πυρκαγιές κ.λπ.).

Βασικό μέλημα των ιδιοκτητών θα πρέπει να είναι ο ετήσιος καθαρισμός της καμινάδας και απομάκρυνση των καταλοίπων της καύσης των ξύλων από τα τοιχώματα αυτής που μπορούν να αναφλεγούν εύκολα (καπνιές κ.λπ.). Η διαδικασία αυτή είναι σχετικά εύκολη και αποφέρει πολλαπλά οφέλη στην εστία θέρμανσης, προσφέρει αποδοτικότερη λειτουργία και μεγαλύτερη ασφάλεια πυρκαγιών. Ο καθαρισμός της καμινάδας μπορεί να είναι ετήσιος όταν το τζάκι έχει κάψει ξύλα πάνω από έναν (1) τόνο (2.00 m³) και διετής όταν η κατανάλωση των ξύλων είναι κάτω του ενός τόνου.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συγκέντρωση της καπνιάς την καμινάδα είναι οι εξής:

α' **Η καύση ακατάλληλων ξύλων:** Ακατάλληλα ξύλα για καύση είναι τα χλωρά ξύλα, τα κωνοφόρα, οι λεύκες, τα τελάρα, οι παλέτες κ.λπ. που παράγουν μεγάλη ποσότητα καπνού και γεμίζουν γρηγορότερα με κρεόζοτο την καμινάδα.

β' **Η σιγανή και χαμηλή καύση του τζακιού:** Η σιγανή και χαμηλή καύση του τζακιού (κοινά λέμε καπνίζουν τα ξύλα) παράγει περισσότερο καπνό και πιο κρύα καυσάστρια, έτσι μειώνεται ο ελκυσμός (ανοδικό ρεύμα) στην καμινάδα και ο καπνός κολλάει με ευκολότερο τρόπο σ' αυτή.

γ' **Το συχνό ψήσιμο στο τζάκι:** Το συχνό ψήσιμο επιβαρύνει δραματικά την καμινάδα γιατί το λίπος που στέλνει στα κάρβουνα καίγεται και δημιουργεί λιπαρές και ευφλεκτες αποθέσεις και γίνεται πιο γρήγορα συσσωρευση καπνιάς.

δ' **Τα κατασκευαστικά λάθη του τζακιού:** Στα κατασκευαστικά λάθη του τζακιού, αναφέρουμε τις πιο σοβαρές αιτίες συσσωρεύσεως καπνιάς στην καμινάδα, την απουσία μόνωσης και αναγκάζεται να κρυώσει γρήγορα, η ύπαρξη πολλών γωνιών και ανωμαλιών στη διαδρομή που επιβαρύνουν την άνοδο του καπνού με αποτέλεσμα να κολλάει η κάρβουνα στα εσωτερικά τοιχώματα. Επίσης το ύψος του

Γράφει ο Δημ. Κούκος

εξωτερικού τμήματος της καμινάδας πρέπει να βγαίνει λίγο πιο πάνω από το ύψος του καβαλάρι της στέγης (όταν το σπίτι έχει στέγη) διότι όταν φυσάει αέρας το ρεύμα του στο ύψος του καβαλάρι δημιουργεί υποπίεση και όταν η έξοδος της καμινάδας βρίσκεται χαμηλότερα δημιουργείται πρόβλημα στο ανοδικό ρεύμα του τζακιού (κοινά δεν τραβάει) και αναγκάζει τον καπνό να γυρίσει μέσα στο σπίτι.

ε' **Η καύση άλλων υλικών:**

Θα πρέπει για το τζάκι να είναι απαγορευτική η καύση άλλων υλικών πλην ξύλων, όπως συσκευασίες, έντυπα πλαστικά και συνθετικά κ.λπ. που παράγουν μεγάλη ποσότητα καπνού και δημιουργούν μεγάλη δυσοσμία που είναι και επιβλαβής για την υγεία μας. Τα υλικά αυτά να αποφευχθούν σε ακατάλληλο εξωτερικό χώρο.

Η επιλογή των ξύλων για το τζάκι είναι απαραίτητη και παίζει σημαντικό ρόλο για την θέρμανση του σπιτιού μας.

Τα καλύτερα ξύλα για το τζάκι είναι τα ξύλα της ελιάς της δρυός του πουρναριού κ.λπ. τα οποία έχουν μεγάλη διάρκεια καύσης και λιγότερο καπνό. Το ξύλο του πεύκου του έλατου και γενικά όλων των κωνοφόρων που αρπάζουν εύκολα και δίνουν μεγαλύτερη φλόγα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως προσάναμμα και όχι για συνεχή καύση. Τα ξύλα αυτά έχουν και άλλα μειονεκτήματα για ανοιχτό τζάκι, πετάνε μικρές αναμμένες σπithes και δημιουργούν κίνδυνο πυρκαγιές στο σπίτι. Η οξυά είναι η μόνη που δίνει γρήγορο άναμμα και μεγάλη φλόγα χωρίς κανένα πρόβλημα.

Συμφέρουσα λύση η συνδυασμένη χρήση των ξύλων και ως προς την ποιότητα και ως προς το μέγεθος για γρήγορο άναμμα του τζακιού και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη θέρμανση του σπιτιού.

Τέλος να γνωρίζουν όλοι όσοι αγοράζουν ξύλα απ' το εμπόριο ότι ένα κυβικό ξύλο, όπως γεμίζουν οι έμποροι το κυβικό ενός κυβικού μέτρου σε βάρος είναι 470 - 550 κιλά ανάλογα με τον τρόπο επιμελούς γεμίσματος, την ποιότητα του ξύλου και την περιεκτικότητά σε υγρασία αυτών (άσχετα αν το μέσο ειδικό βάρος του ξύλου πλήρες (Μασίφ) είναι 780 - 820 κιλά ανά κυβικό μέτρο) άρα για να αγοράσετε (1) έναν τόνο ξύλα απαιτούνται περίπου (2) δύο κυβικά ξύλα, και καλό ζεστό χειμώνα.

Ιωάννινα Οκτώβριος 2013

Κάποιοι έχουν ανάγκη μια γλυκιά λεξούλα ...μια ζεστή κουβέντα

Ένα γλυκό όνομα, ένας γλυκός άνθρωπος, μια γλυκιά παρουσία είναι η γνωστή σε όλους μας Αθανασία Ένα άτομο ήρεμο, ήσυχο, σιωπηλό, ευγενικό, γλυκομίλητο..... Δεν είναι ούτε πρόσωπο πολιτικό, ούτε της Δημοτικής Αρχής, ούτε κάποιου συλλόγου, ούτε.... ούτε.....

Και όμως καταφέρνει επάξια να κάνει παντού και πάντα την παρουσία της δυναμική και αξιοπρόσεκτη.

Λάτρισσα όλων των κοινωνικών δρώμενων του χωριού με ζωντανή παρουσία και με μεράκι σε κάθε γλέντι που γίνεται, χωρίς καν να ενοχλεί με ευδιάκριτο και αθόρυβο τρόπο συνοδεύει όλους τους χωριανούς της στο χορό χωρίς να πρέπει να την προσφωνήσει κάποιος και με κέφι η ίδια δείχνει τις χορευτικές της ικανότητες.

Θα μπορούσα να γράψω πάρα πολλά ακόμη, αλλά θα θεωρηθεί ότι μονολογώ. Αλλά θέλω πολύ λιτά να τονίσω ότι την προβολή και την εξύμνηση δε χρειάζονται μόνο τα «επιφανή» πρόσωπα, αλλά κάποια άλλα έχουν περισσότερο ανάγκη την προσοχή μας.

Ευχαριστώ!!

Μπόμπολη Αλέξια

Επίσκεψη στο χωριό - Τρεις φίλοι στο βουνό

(Αυγουστιάτικο τετραήμερο οδοιπορικό, πλήρες συγκινήσεων και συναισθηματικών αναμνήσεων)

Επειδή ξέρω, ότι πολλοί θέλουν να ακούουν και να μαθαίνουν τι κάνουν και πώς περνούν την μέρα τους οι άλλοι (δε θα τους πω περιέργους ούτε κουτοσπόληδες), αποφάσισα να είμαι εγώ σήμερα το επίκεντρό τους και το ...θύμα τους. Άιντε λοιπόν ας αρχίσουμε (παράκληση όμως να μείνετε ως το τέλος, ερωτήσεις δεν θα δεχτώ και μη διαστρεβλώσετε αυτά που θα σας πω).

Γράφει ο ΧΡ. Κ. Γιαννούλας

Σαββατιάτικο πρωινό 3 Αυγούστου, ξεκίνησα από τη Θεσσαλονίκη με τον γαμπρό μου τον Ηλία για το χωριό. Η διαδρομή Θεσσαλονίκη-Γιάννινα μέσω της Εγνατίας με κανονική ταχύτητα και χωρίς στάσεις διαρκεί δύο και μισή ώρες περίπου και με άνεση. Παλιά με το λεωφορείο και με το ΚΑΛΑΜΑΡΟ, θέλαμε εφτά εξαντλητικές ώρες. Τα τούνελ υποτριπλασίασαν το χρόνο αλλά σου κρύβουν και σου στερούν τις ομορφιές της φύσης. Ουδέν καλόν αιμιγές κακού. Με το αυτοκίνητο του ανιψιού μου (Κώστα Δ. Γιαννούλα, του αστυνομικού) που με περίμενε, ξεκίνησα για το χωριό. Φτάνοντας στο Ελληνικό είδαμε διάφορα μηχανήματα διανοίξεων του δρόμου και πολλά σημεία του άνετα και ασφαλισμένου μέχρι το Καλνέντι. Επιτέλους να επισκεφτούν και τα Τζουμέρκα και ξένου εκδρομείς και περιηγητές που η έλλειψη δρόμων τους έκανε ν' αλλάζουν..... δρόμο.

Δε θα σας πω για τις ομορφιές του τόπου μας. Αυτές έχουν περιγραφεί, έχουν τονιστεί και έχουν εξυμνηθεί τόσο εύστοχα και παραστατικά όλα τα προηγούμενα χρόνια και συνεχίζονται, από διαβόητους κυριολεκτικότερη και γλαφυρότερη γραφίδα απ' τη δική μου. Σε συγκινητικές στιγμές με αγαπημένα πρόσωπα, συγγενείς, φίλους, συμμαθητές, γνωστούς μεγάλους και μικρούς θέλω να αναφερθώ από ένα ολιγοήμερο οδοιπορικό στα παλιά τα παιδικά τα χνάρια, γεμάτο με φόρτιση συναισθηματική.

Περνώντας το Λεκανοπέδιο του Καλνεντίου μετά από λίγο αντικρίσαμε τα Τζουμέρκα μου περήφανα, βουνά μου ξακουσμένα και χλιστραγουδιμένα. Προχωρώντας στην Πλακιά, πάνω από τον Αραχθό η καρδιά μας άρχισε να πεταρίζει απ' τη συγκίνηση στη θέα του τόπου που γεννηθήκαμε.

Άγρια πλάση, ήρεμη, πανέμορφη, μοναδική που σαγηνεύει τη ματιά, ανακουφίζει, γαληνεύει αλλά και τραντάζει το Είναι σου ολόκληρο. Λίγο πριν από τη γέφυρα της Πλάκας, σταματήσαμε στο Εμπορικό του κυρίου Πανταζί. Κατάμεστο από λογής-λογής εμπορεύματα. Δεν μπορείς να κινηθείς. Δεν υπάρχει ελεύθερος χώρος.

Φτάνουμε επιτέλους στα Θεοδούλια, αφού πρώτα κάναμε το σταυρό μας και μια νοερή προσευχή έξω από τον Άγιο Δημήτριο -εκεί που αναπαύονται οι γονείς μας, οι συγγενείς και άλλοι πολλοί γνωστοί και χωριανοί. Ο αδερφός μου ο Μήτσος και η σύζυγός μου η Σπυριδούλα, στην πλακόστρωτη αυλή του σπιτιού τους με υποδέχονται όρθιοι και με δάκρυα στα μάτια. Η ώρα είναι δώδεκα και μισή το μεσημέρι. Μόνιμος κάτοικος στα Θεοδούλια από τους Γιαννουλαίους, ο αδερφός μου ο Μήτσος (τελευταία περιστασιακά μένει και ο Λευτέρης του παπα- Γιαννούλα). Εκεί που άλλοτε υπήρχαν περισσότερα από εβδόμηνη άτομα ο συννοικισμός έφινξε από ζωή και ήταν καταπράσινο τα καλοκαίρια, γιατί τα χωράφια του ήταν ποτιστικά, τώρα απόμεινε χέρσος τόπος, ορφανός και ξερός. Πονάει η ψυχή σου! Αντίδοτο οι ελατοκέαστες πλαγιές και τα δροσερά λαγκάδια με τις καρυδιές και τα πολλά πλατύ-φύλλα πλατάνια.

Την επόμενη ημέρα - Κυριακή τέσσερις Αυγούστου- ξεκίνησαμε πρωί-πρωί με τον αδερφό μου τον Βαγγέλη για την Πράμαντα. Ας εξηγήσω εδώ (για πολλούς που δεν το ξέρουν) ότι η γιαγιά μου η Μαρία Χρ. Γιαννούλα (μάνα του πατέρα μου) ήταν το γένος Βούλγαρη και έμενε μικρή (γεννήθηκε εκεί) στη θέση Σβάρρα κοντά στη Άνεμωτρυπα, στα σύνορα Αγνάντων -Πραμάντων. Πολλά λοιπόν δεύτερα εξάδελφια μας είναι Πραμαντιώτες.

Εκεί που περιμέναμε το λεωφορείο, στο δρόμο κάτω απ' τα Θεοδούλια, παρατηρώντας τη γύρω περιοχή, όπως αυτή καταντήσε, άφωνη και λυπημένη, να σου και σταματάει μπροστά με ένα ζήτη της Αστυνομίας (εμείς ούτε κλέφτες, ούτε καταζητούμενοι Παλαιοκωσταιοί είμαστε). Ο οδηγός είναι ευγενικός νεαρός μας ρώτησε:

- Για πού πάτε;
- Για την Πράμαντα, απαντήσαμε

Μας πήρε μαζί του και σε λίγη ώρα φτάσαμε συζητώντας, στον προορισμό μας. Ευχαριστώντας τον τον προτεινάμε καφέ, αλλά δεν είχε χρόνο. Ας είναι καλά και ας βοηθάει όποιον πεζοπόρο συναντάει!

Ανάψαμε από ένα κερί στη μεγάλη πετρόχτιστη εκκλησία,

σας, ήπιαμε νεράκι απ' τον Αράπη και περπατήσαμε στον ευρύχωρο χώρο της περιποιημένης μεγάλης και ομπρελοπλατανοσκέπαστης πλατείας. Οι άνθρωποι όμως λιγοστοί και τα περισσότερα τραπέζια άδεια. Αν η Πράμαντα έχει αυτή την εικόνα τέτοιες μέρες, βάλτε με το νου σας το τι επικρατεί στα γύρω μικρότερα χωριά! Η καθαριότητα όμως καθαριότητα. Υποδειγματική! Οι δρόμοι, οι αυλές, οι κήποι και τα όμορφα πέτρινα σπίτια έλαμπαν! Σ' ένα διώροφο καλοχτισμένο τέτοιο σπίτι, πιο κάτω από την εκκλησιά, μένει η Σωτηρία Βούλγαρη-Τραγουδάρα (δεύτερη εξαδέλφη μας) αδερφή του Γιώργου Βούλγαρη του Αρεοπαγίτη. Γιάννης από εξήντα πέντε χρόνια είχε να την ιδεί ο αδερφός μου. Η συγκίνηση της συνάντησης δεν μπορεί εδώ να αποτυπωθεί στο χαρτί. Το γλυκό με το κρύο νερό στη βεράντα και η πανέμορφη θέα, μας ηρέμησαν και μας ησύχασαν. Πάνω ψηλά η Στρογγούλα.επιβλητική λες και κωνική με τον ουρανό, σου δημιουργεί δέος αναλογιζόμενος την αιωνιότητα αλλά και το εφήμερο του ανθρώπου. (Καλότυχα που 'ναι τα βουνά, ποτέ τους δε γεράζουν).

Έξω από την καφετέρια του Σιαπλάουρα, στο σκιερό ευρύχωρο πεζοδρόμιο, κάτω από το μεγάλο πέτρινο Γυμνάσιο (πρωτομάστορας ο θεός μου Δημοσθένης Σταυρούλας- Τόδουλος) μας περίμενε ο κύριος Λάμπρος Παππάς. Παλιά είχε λανριστήριο μαλλιών και πολύ αργότερα του ανατέθηκε η Προεδρία του χωριού του, σε δύσκολα ακόμα χρόνια. Η θητεία του όμως χαρακτηρίστηκε θετική και αποδοτική σε βασικά έργα κοινής ωφέλειας. Άλλα ζεστά αγκαλιάσματα, πάλι βουρκωμένα μάτια και πάλι αναστασμένοι οι παλμοί της καρδιάς (η γυναικία του η Βασιλική ήταν η πρωτότοκη κόρη του παρπασιών θείου μου Δημοσθένη Σταυρούλα). Για την προσωπικότητα και το ήθος του έχω ακούσει τα καλύτερα σχόλια! Όλοι οι συγχωριανοί του και όχι μόνο τον εόρταζαν, τον αγαπούσαν και τον εκτιμούσαν. « Κύριε Παππά και κύριε Παππά τον προσφώνουν μεγάλοι και μικροί, Πραμαντιώτες και μη».

Η συζήτηση, γύρω από τη σημερινή εικόνα του χωριού, η σύγκριση με την παλιά, τα αίτια και πώς αυτή θα είναι στο μέλλον. Πότε θ' αρχίσει η αντιστροφή μέτρησης; Στην παρέα μας ήρθαν οι συσταξιόχοι: ο Δημήτριος Μαγειρώτης-Δάσκαλος- και ο Δημήτριος Στάμου -τέως Λυκείαρχης, αρθρογράφος σε εφημερίδες και περιοδικά ποικίλης ύλης και ενδιαφέροντος (πρώτη φορά τον γνωρίσαμε). Το πότε μεσημέρισε, ούτε που το καταλάβαμε. Με το ταξί του ο Βασίλης Γιούλης απ' την Τοπότελα (ανιψιός μας από άλλον δεύτερο εξάδελφο του Λάμπρου Γιούλη του παπά) μας γύρισε στα Θεοδούλια στο σπίτι της μικρότερης αδερφής μας της Αριστέας.

Βραδάκι της ίδιας ημέρας στο καφέ -ουζερί- σουβλατζίδικο του Σκυληκαρίτη (η Σοφία είναι πρώτη μου εξα-

δέρφη). Χειραφίες και φιλιές με συγγενείς και γνωστούς. Να και ο φίλος μου και συμμαθητής στο Γυμνάσιο Γιάννης Κ. Παπακίτσος -υπάλληλος του ΟΤΕ. Το αγκάλιασμά μας κράτησε περισσότερο από το τυπικό. Μια ιδιαίτερη συμπάθεια και φιλική μας συνδέει εμάς τους δύο.

Αποφασίσαμε, την άλλη μέρα πέντε Αυγούστου ν' ανεβούμε στο Χαλασμένο, πάνω στα Κονάκια. Στον Άγιο Νικόλαο, την επόμενη το πρωί, πήραμε μια ανάσα εγώ και ο αδερφός μου ο Βαγγέλης και χτυπήσαμε την καμπάνα που είναι κρεμασμένη στο γέφυρο πουρνάρι (έτσι στέκεται ακόμα όπως το έβλεπα μικρός).

Ανεμπίδιστο το μάτι, έφτανε στην κορυφή του βουνού, στο Σεροβούνι απέναντι, πέρα στον Αϊ-Λιά των Ραφταναίων και κοντούμε στο Ζήφο, στη Βίβλια, στα Θεοδούλια, Στρανά, Κονάκια και στη Σκέζα, όπου μας περίμενε με το αυτοκίνητό του ο φίλος μου ο Γιάννης (σε κάποια στιγμή χτύπησε το κινητό του τηλέφωνο και με ρώτησε σε πόσα λεπτά θα είμαστε εκεί).

Ο Χάρις ο Ζάχος, αειθαλής, ζεστός και γελαστός και η ευγενική και πρόχαρη γυναικία του, η Βάνα, στη σκιερή και δροσερή βερνάντα του σπιτιού τους, μας πρόσφεραν υπέροχο μοσχολιμιστό καφέ, γλυκό και κρύο νερό. (Εγώ πρώτη φορά μάλιστα ότι ο Χαρίλαος έχει εσοχικό στη Σκέζα). Χάρι και Βάνα να είστε πάντα όπως είστε και του χρόνου αν κι εμείς είμαστε καλά, να μας ξανακεράσετε στο παλατάκι σας. Θα έρθουμε!

Με το άνετο αυτοκίνητο του Γιάννη φτάνουμε επιτέλους στο Χαλασμένο (το υψόμετρο εδώ πρέπει να είναι γύρω στα χίλια εκατό με χίλια διακόσια μέτρα).

Απέραντος ο περίγυρος ορίζοντας. Η εικόνα πανοραμική, η φύση ανεπαύλη, απαραμύλλη σε ομορφιά. Στο σημείο όμως που βγαίνει το κρυστάλλινο και παγωμένο νερό (ερχόμενο μέσα και ψηλά από το βουνό) η τοποθεσία εγκαταλειμμένη και διαβρωμένη. Ούτε πεζούλι πέτρινο, ούτε βαρέλα στην κάνουλα, ούτε καν κάνουλα στη θέση της. Παρόλα όμως τ' αρνητικά αυτής της θέσης, σε τίποτα δεν μειώνεται η ομορφιά και η δροσιά που χαρίζουν τα σκουροπράσινα πανύψηλα ελάτια και τα πυκνά βαθύ-σκωτα και χλοερά πλατάνια.

Εκεί περάσαμε αρκετές ώρες και δεν μας έκανε η καρδιά να φύγουμε. Ο Γιάννης είχε φροντίσει για το ψωμοτύρι. Το νερό κρύο-κρύο δίπλα μας. Η ζέση δε μας έβρισκε. Τι άλλο θέλαμε; Το ρίξαμε στη συζήτηση, αναπολώντας τα παλιά (μαθητικά, υπηρεσιακά, μα και σχολιάζοντας τα σημερινά και δε λέγαμε να σταματήσουμε).

Θυμήθηκα και τα παιδικά μου χρόνια, τότε που με άλλα παιδιά απ' τα Στρανά: Μήτσος Κοντογιώργος-Γιούλης, Γιώργος Γιαννακόπουλος, Γιώργος Χρηστοβασιλής και άλλα κυνηγούσαμε όλη μέρα, με τα λιθάρια, τις βερβέρες πάνω στα έλατα και στα πλατάνια εδώ στο Χαλασμένο. Μα ένα μούρο μικρό και φωνακλάδιο σκυλί των παιδιών του Χρηστοβασιλή ήταν ο καλύτερος και αποτελεσματικότερος κυνηγός. Αυτό έπιανε τις τραυματισμένες και τρομαγμένες από εμάς βερβέρες.(Νύχτα γυρίζα στο σπίτι μου στα Θεοδούλια. Ούτε πείνα καταλάβαινα ούτε κόραση!)

Κάτι πρέπει να γίνει ώστε ν' αλλάξει η εικόνα στη θέση εκείνη του Χαλασμένου. Αυτό το κάτι το έχει επισημάνει και το έχει προτείνει πολλές φορές ο Χρήστος Αριος. Παπακίτσος, ο καταξιωμένος και βραβευμένος Συγγραφέας και Λογοτέχνης του χωριού μας. Τυχάρια άνοιξε ένα παλιό φύλλο της εφημερίδας μας (Απρίλιος-Ιούνιος του '93) και διάβασα το παράπονό του μα και τις προτάσεις του. Αν και έχουν περάσει είκοσι ολόκληρα χρόνια από τότε, η κατάσταση αντί να καλύτερευσει έχει γίνει χειρότερη. Το Χαλασμένο κατάντησε πράγματι χαλασμένο.

Η παροιμία λέει «αν δεν έχεις νύχια να ζυστείς, μην περιμένεις από άλλους να σε ζύσουν». Γι' αυτό η γνώμη μου είναι πως πρέπει οι ίδιοι οι Κονακιώτες -όπου και αν βρίσκονται να αποφασίσουν να διαμορφώσουν αυτόν τον χώρο. Αμα αρχίσει η υλοποίηση (απαράτητη μια τεχνική μελέτη με σεβασμό στο περιβάλλον) είμαι σίγουρος πως θα βρεθούν κι άλλοι πολλοί μερακλήδες, πρόθυμοι να βοηθήσουν με κάθε τρόπο στην προσπάθεια αυτή. Το ζήτημα είναι τίνος το όνομα θα μνημονευθεί σαν εμπνευστή της πρωτοβουλίας.

Η ώρα περάσε κι έπρεπε να πάρουμε το δρόμο του γυρισμού. Η επιστροφή μας όμως ήταν λίγο επεισοδιακή. Σε κάποιο σημείο, μετά από μια στροφή του μονοπατιού (δεν είχαμε ακόμη μπει στο αυτοκίνητο)τα σερβένια είχαν στήσει διόδια! Εμείς νομίσουμε ότι δε λειτουργούν ακόμα και προχωρήσαμε αδιάφοροι να τα προσπεράσουμε. Τί το θέλει όμως ο νόμος (όταν αποβλέπει και σε έσοδα) πρέπει να εφαρμόζεται απ' όλους τους μικρομεσαίους και τους φτωχούς. Οι πλούσιοι χρησιμοποιούν τα παραθυράκια του και όχι απλά τον αγνό, αλλά τσεπώνουν και τις επιστροφές (το πώς καταντήσαμε να είμαστε μια παρηκμασμένη επαρχία της άλλου απέραντης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας είναι ένα ανοιχτό θέμα για συζήτηση. Το μόνο μας άλλοθι είναι ότι είμαστε απόγονοι σφών και ενδόξων προγόνων, πρωτοπόρων και πρωταθλητών στη γνώση. Αν μπορούσε να σηκωθεί κανένας από εκείνους σήμερα και έβλεπε την κατάντια μας θα κουνούσε το κεφάλι του και θα έλεγε: «τώρα όλα -σχεδόν -τα παιδάκια τρώνε ΜΠΟΖΟ γαριδάκια»).

Στο άκουσμα ότι εμείς λόγω της κρίσης ανήκομε αναγκαστικά στο Κίνημα «δεν πληρώνω-δεν πληρώνω», μας κινήγησαν και μας περιποιήθηκαν για τα καλά. Τον Γιάννη δεν τον ενόχλησαν. Είχε φαίνεται κάρτα ελεύθερης μετακίνησης λόγω εντοπιότητας. Ο Βαγγέλης βγήκε με ελαφρές απώλειες. Εγώ όμως που τους φάνηκα περισσότερο αυθάδης και αντιδραστικός, μόλις και μετά βίας βγήκα νικημένος και ταπεινωμένος με τις περισσότερες λαβωματιές από την άνηση συμπλοκή με τους νευρικούς αντιπάλους. Πάντως εμείς τα διόδια δεν τα πληρώσαμε (δεν προσέξαμε όμως αν λειτουργούσαν οι κάμερες και μας έρθουν προσαυξημένα τα εντάλματα στις αρμόδιες ΔΟΥ).

Ας είναι όμως καλά ο Χάρις ο Ζάχος, που εκτός από συνάδελφός είναι και πρακτικός γιατρός και εξυπηρετικός φαρμακοποιός. Στο σπίτι του στη Σκέζα, σε λίγο, μας πρόσφερε τις πρώτες βοήθειες! Έτσι αποφύγαμε τις δυσάρεστες συνέπειες. Τα παρακάτω όμως δε σας τα λέω! Ξέρω όμως ότι ο Χάρις δεν κρατάει τέτοια μυστικά.

Αργά το ίδιο απόγευμα, απολαύσαμε το τσίπουρο με μεζέ σπανακοτυρόπιτα και κολοκυθόπιτα στη βερνάντα του Αρχοντικού των Τζουμέρκων (του ανιψιού μου του Γιάννη Γιαννούλα και της γυναικίας του Νίκης). Ο Παπακίτσος κέρασε τα τσίπουρα (στην υγεία σου Γιάννη! Και του χρόνου πάλι να βρεθούμε).

Προτού συνεχίσω για τη μετάβασή μας στο Παλαιο-χώρι -βράδυ παραμονής του Σωτήρα- ας αναφερθώ να λίγο στο δεύτερο μέρος της επικεφαλίδας «τρεις φίλοι στο

.....μια μικρή όαση.....ομορφιά και ανάπτυξη.....

Σ' αυτά τα Άγναντα τι δεν υπάρχει τελικά;
Με μεγάλη χαρά και έκπληξη ένα ζεστό μεσημέρι πέρασα δροσερές στιγμές στο κέντρο των δυο συνο-

κισμών στο γραφικό νερόμυλο με τη νεροτριβή που υπάρχει εκεί. Δε φτάνει όμως μόνο ο νερόμυλος και η νεροτριβή, όλος ο συνδυασμός είναι τέλειος....τα

ρυακία που κυλούν μέσα από τις σπασμένες κανάτες, οι πάπιες που αποτελούν βασική έληξη των μικρών παιδιών....πόσα παιδάκια δεν έφαγαν εκεί ειδικά το μεσημεριανό τους φαγητό.....πόσα νοικοκυριά δεν έπλυναν εκεί την πράματεια τους και δεν δροσίστηκαν στα γάργαρα νερά, ποσά χρώματα δεν ομόρφαιναν την ατμόσφαιρα κάτω από τα πλατάνια απλωμένα τα στρωσίδια και πόσες ανάσες βαθιές δεν πάρθηκαν πριν ξεκινήσουν για το ζεστό δρόμο τους. Μην ξεχάσω να

αναφερθώ και στο μουσείο που δημιουργήθηκε εκεί αρκετά πλούσιο σε υλικό αλλά και όλος ο χώρος είναι ένας μουσειακός σταθμός. Και όλο αυτό όχι μόνο για τους κατοίκους των Αγνάντων αλλά και της γύρω περιοχής που μέχρι να στεγνώσουν τα ρούχα τους έκαναν τη βόλτα τους στο χωριό επιναν το καφεδάκι τους και ψώνιζαν από τα καταστήματα μας. Να λοιπόν πως είναι μια μικρή έστω αλυσίδα ανάπτυξης για το χωριό που πρέπει όλους μας να μας απασχολήσει και να το δούμε θετικά. Κάθε τι που γίνεται είναι στα συν και όχι στα μείον και πρέπει να το εισπράττουμε θετικά και καλοπροαίρετα. Πολύ ωραία η σύλληψη αυτής της ιδέας για τα Άγναντα και ευχή μας να μηθούν πολλοί για παρόμοιες δραστηριότητες.
Μπόμπολη Αλεξία

Επίσκεψη στο χωριό - Τρεις φίλοι στο βουνό

Συνέχεια από τη σελίδα 12

βουνό».

(Νοσταλγική ανάμνηση πριν από πενήντα έξι ολόκληρα χρόνια)

Είχαμε τελειώσει την τελευταία τάξη του Γυμνασίου (ογδόη λεγόταν τότε) και συμφωνήσαμε ν' ανεβούμε μια Κυριακή του Ιουνίου στο βουνό. Εγώ, ο Βασίλης Αναστα-

Εικόνα 2. Ο Γιάννης αρχιτοξείφικας στο βουνό.

σίου και ο Γιάννης ο Παπακίτσος. Φίλοι και συμμαθητές! Αυτό το «φίλοι» πόσες φορές θα το γράψω δεν ξέρω. Ο Γιάννης, στη θέση Αλωνάκι ψηλά και πέρα από την Ανάληψη πρόσχε τα πρόβατα της οικογένειάς του και προετοιμάζονταν για τις εξετάσεις στον ΟΤΕ. Ο Βασίλης διάβαζε για τη ΔΕΗ κι εγώ για την Ακαδημία.

— «Γιάννη τι θέλεις να φέρουμε εμείς;»

— «Λίγα μαρούλια και λίγο λάδι να κάνουμε σαλάτα για να πάει με το τυρί και ό, τι άλλο θέλετε. Εγώ θα έχω γάλα, τυρί και ψωμί.»

Πρωί-πρωί μιάς Κυριακής (μη με ρωτάτε ημερομηνία, δε τη θυμάμαι. Δεν ήταν και προχθές! Το μόνο που δε θυμάμαι!) συναντηθήκαμε με το Βασίλη κοντά στο Καλασμένο. Μ' αλαφρά ποδιάρια και μάτια φωτεινά πήραμε πάλι τον ανήφορο για τ' Αλωνάκι. Ο Βασίλης είχε φροντίσει για το λάδι και τα μαρούλια κι εγώ για μερικά κομμάτια λαχανόπιτα (μπαλατσάρα) με ροδοκοκκινισμένη την κόρα απ' το νερούλο καλαμποκίσιο χυλό. Πήραμε ακόμα και συμπληρωματικό ψωμί γιατί στο βουνό αποδεικνύεται απαραίτητο και σωτήριο. Τις ομορφιές του βουνού, ούτε καν τις προσέχαμε. Εξάλλου είχαμε ανεβεί κι άλλες φορές και πιο ψηλά ακόμα ως την κορυφή του για να μαζέψουμε τσάι, ρίγανη και θρούμπι. Το περιβάλλον ήταν δικό μας!

Καλημερίασαμε τον Γιάννη και καθίσαμε να ξεκουραστούμε. Σε λίγο εκείνος ετοιμάζει το πρωινό. Βάζει σ' ένα μεγάλο και βαθύ τηγάνι — ένα είδος φρεσκοκαλασμένου (ν)ταβα— δυο και περισσότερες σκάδες (τα κιλά δεν είχαν καθιερωθεί ακόμα) ανέρωτο και καλά στραγγισμένο γάλα πάνω στη φωτιά. Δυο μεγάλες πέτρες έκαναν την πυροστιά. Τα ξύλα ξερά και μπόλικά στα πόδια μας. Είχε αρμέξει τα πρόβατα πιο νωρίς. Το γάλα είναι έτοιμο. Τέτοια νόστιμη και παχειά από πρόβειο γάλα τριφάνα-παπάρα δεν έχω ματαφάει! Αι ορέ Γιάννη τσέλιγκα!

Αφού χορτάσαμε καλά-καλά κι κάναμε το σταυρό μας, τότε γυρίσαμε τα μάτια μας να ιδούμε με την ησυχία μας τα κοντινά αλλά και τ' αλσγνότερα τοπία.

Πολύ κοντά μας, κάτω από έναν μεγάλο και μακρυκλώναρο έλατο, στις ρίζες του πέντε — έξι τενεκέδες γεμάτοι με τυρί. Άλλο φρέσκο ανάλατο, άλλο ολίγων ημερών και άλλο πιο παλιό, σκληρό και καλά αλατισμένο.

— «Αιό! όποιον τενεκέ σας αρέσει, φάτε όσο θέλετε»

μας λέει ο Γιάννης. Είχαμε όμως όλη τη μέρα μπροστά μας. Προς το παρόν όμως δεν κατέβαινε τίποτε άλλο.

Λίγο πιο αριστερά, ένας θεόρατος βράχος. Απ' τη μέση του ξεπηδάει μπόλικο κρούσταλλο το νερό σε ακτίνα πέντε με έξι μέτρων. Ήπιαμε, ρίξαμε με τις χούφτες μας στο πρόσωπό μας, δροσίστηκαμε αμέτρητες φορές. Το μεσημέρι δεν καθίσαμε σε τάβα! Όποτε πενούσε ο καθένας, έπαιρνε από ένα κομμάτι ψωμί και μπόλικο τυρί και βουρ στο βράχο με το νερό φαινόμνο! Εγώ τη μαρουλοσαλάτα ούτε καν τη δοκίμασα. Τα θώρησα δεύτερης διαλογής. Το τυρί και το ψωμί (το κυρίως πιάτο) με ενδιέφερε πιο πολύ. Η γιαιούρτη που από το προηγούμενο βράδυ είχε πήξει ο Γιάννης, δροσερή-δροσερή και γιαιουρτονόστιμη, κόβονταν με το μαχαίρι, συνδυασμένη με τη λαχανόπιτα ήταν σκέτη απόλαυση γαργαλιστική.

Έτσι χορτασμένοι κι ευχαριστημένοι το ρίξαμε στο λιθάρι. Θέλαμε να ιδούμε ποιος θα τα περάσει πάνω απ' το πιο ψηλό έλατο που διαλέξαμε. Αμ εκείνο μάτια μου, ήταν πάνω από τριάντα μέτρα. Ο Βασίλης σταμάτησε έγκαιρα, γιατί δεν μπορούσε να μας συναγωνιστεί. Εγώ με τον Γιάννη ύστερα από πολλές προσπάθειες αναδειχθήκαμε ισόπαλοι ξεπερνώντας το στοίχημά μας.

Μ' αυτά και με τη συζήτηση για τα μελλοντικά μας σχέδια πέρασε ολόκληρη η μέρα. Μόνο κοντινές διαδρομές κάναμε εκεί γύρω. Μια μέρα που μένει ζωντανή στη μνήμη μου κι ας έχουν περάσει σχεδόν έξι δεκαετίες από τότε. Για το γυρισμό δε θα ειπώ τίποτε. Νύχτα φτάσαμε στα σπίτια μας εκτός από το Γιάννη που τον αφήσαμε τσομπά στο βουνό (είχε να κουρέψει μερικά πρόβατα ακόμα).

Τώρα αφού κι εσείς ξεκουραστήκατε και ήπιατε πρόβειο βρασμένο γάλα, γευτήκατε ολόπαχο τυρί και δροσίστηκατε ψηλά στ' Αλωνάκι στο βουνό στη στήνη του Γιάννη ας ξαναγυρίσουμε στο Παλαιοχώρι στην Αη-Σωτήρα, ν' ακούσουμε κλαρίνα και βιολιά, παραμονή κι ανήμερα της γιορτής γιατί ο άρτος μόνο δεν αρκεί χρειάζεται και το θέαμα.

Μα εγώ έχασα και πού είχαμε σταματήσει. Για βοήθησε με λίγο!

Α! να το θυμήθηκα. Δεύτερα βραδάκι στο ξενοδοχείο του Γιάννη Γιαννούλα και της Νίκης. Ο Παπακίτσος είχε κεράσει τα τσίπουρα με τους εκλεκτούς μεζέδες.

Στου Σκουληκαρίτη ο ανιψιός μου ο Γιάννης Δ. Κώστας (αστυνομικός) γιος της αδερφής μου της Βασίλης, πίνει τον φραπέ το.

— Γιάννη τα τσιγάρα μου τελειώνουν και αύριο του Σωτήρα στο Παλαιοχώρι δε θα βλέπω μπροστά μου. Πάμε μια βόλτα ως την πλάκα να βρούμε; Τον ρώτησα.

— Γιατί να πάμε στην Πλάκα; Δεν πάμε καλύτερα στην Πράμαντα να δούμε και κόσμο; Απάντησε.

Δυστυχώς ούτε εκεί βρήκα τη μάρκα μου. Αναγκαστικά έκανα προμήθεια σε διαφορετικό χαρμάνι. Άμα θες να ξεχαρμανιάσεις, καπνίζεις ό,τι βρεις. (Αχ άτιμε, πονηρέ, μικροσκοπική, δυσκολονίκητη εχθρό που ούτε ο ίδιος ο Φρόνιτ δεν μπόρεσε ή δεν θέλησε να σε τσαλαπατήσει!).

Γυρίζοντας νύχτα στο Παλαιοχώρι, σταμάτησα στην πλατεία, μπροστά από τη εκκλησιά. Το κλαρίνο, το βιολί και το τραγούδι του Κώστα Παπαπέτρου δεν άφηναν ν' ανήσει το πράσινο για να φύγει. Η αδερφή μου η Αριστέα μας τραβεί στο τραπέζι τους κάτω από τον πλάτανο. Δίπλα της η κόρη της η Βάνα η Πρέντζα, δημοσιογράφος στον ΑΛΡΗΑ με το παιδί της, ο αδερφός μου ο Βαγγέλης, ο ξάδερφός μου ο Λάμπρος ο Γιαννούλας με τη γυναικά του Ανθούλα Κωστάκη, η κόρη τους Παναγιώτα με τον άντρα της τον Θεόφιλο, ο ανηψιός μου Βασίλης Γιαννούλης (εγγονός του Βασίλ' Γιαννούλα) και παραδίπλα άλλοι συγγενείς, γνωστοί και φίλοι. Το τραπέζι στρωμένο και γεμάτο

με σουβλάκια, ψητά κοτόπουλα και μ' ένα σωρό μπουκάλια με κρύα μπύρα.

Δύο χρόνια είχαμε ν' ανταμωθούμε. Η συγκίνησή μας όμως δεν έλεγε αυτό.

Ο αδερφός μου ο Βαγγέλης —γνωστός χορευταράς— έσυρε πρώτος το χορό βασταζόμενος απ' τον Θόδωρο Ζο-

Εικόνα 3. Ο Γιάννης και ο Χρ. Καπέλης αρμέγουν τα πρόβατα.

λώτα. Ακολουθούσε η Αριστέα και συνέχεια άλλοι από δυιτανά τραπέζια. Πέρα από τρεις ώρες καθίσαμε στο ντυτιάτικο δροσερό περιβάλλον, απολαμβάνοντας τη μουσική, το χορό και δροσιζόμενοι με τις κρύες μπύρες.

Επόμενο πρωινό, Τρίτη έξι Αυγούστου, ημέρα γιορτής για το Παλαιοχώρι. Ανάβουμε κεριά στην εκκλησιά και ζητάμε βοήθεια απ' τον μεταμορφωθέντα Ιησού. Ο εσωτερικός χώρος, καλαίσθητος, περιποιημένος, καθαρός. Η αγιογράφηση κρατάει τα μάτια σου ψηλά, έστω και για λίγο (δε συνήθισα να κοιτάμε προς τα πάνω, το βλέμμα μας συνέχεια κορφωμένο χαμηλά στη γη. Ας κοιτάμε και καμιά φορά προς τον έναστρο ουρανό).

Τελειώνει η θεία λειτουργία και οι προσκυνητές-πανηγυριώτες γεμίζουν τη μικρή πλατεία. Άλλοι στα τραπέζια με τις καρέκλες και άλλοι όρθιοι πηγαίνοντας χαιρετώντας φίλους, γνωστούς και συγγενείς. Άλλοι κάθονται στα πεζούλια δεξιά και αριστερά και κοντά στην εκκλησία. Σε σύγκριση όμως με τις προηγούμενες χρονιές, η συμμετοχή μικρότερη και το κέφι ελαττωμένο (ηχηρές μερικές αποσιέες). Στο χορό λιγοστά τα άτομα. Οι Γιαννουλαίοι όμως εκτονώθηκαν για να καλά.

Η αδερφή μου η Βασιλική, που απουσίαζε το προηγούμενο βράδυ, τώρα έβγαλε το άχτι της. Τα «Τζουμέρκα μου περήφανα, να' ταν τα νιάτα δυο φορές, Αγγέλωμ' κρεν' η μάνα σου, ο Βλαχοθανάσης, Τρία καλά είναι στον ντουλιά, ο Ήλιος, Τσοπανάκος ήμουνα» και άλλα ακούγονταν ευχάριστα από μακριά. Τα ζωηρά χειροκροτήματα αποζητιώνων κάθε χορευτή ξεχωριστά (είναι κρίμα να ατονήσουν αυτές οι στιγμές παραμονή και ανήμερα της γιορτής. Ο κόσμος δε συγκεντρώνεται μόνο για τον Εσπερινό και για τη Θεία Λειτουργία. Προσρχή λοιπόν από όλους μας! Δεν μπορώ να φανταστώ το Παλαιοχώρι πέντε και έξι Αυγούστου χωρίς το πανηγύρι του!)

Αργά το μεσημέρι (αφού είδαμε γνωστούς και φίλους και το μικρό μας σχολείο) αναχωρήσαμε για τα σπίτια μας με την ευχή και του χρόνου να είμαστε πάλι εκεί και με μεγαλύτερη συμμετοχή!

Χρόνια Πολλά σε όλους

Χρήστος Κ. Γιαννούλας (6973092024)
Θεσσαλονίκη 20 Αυγούστου 2013

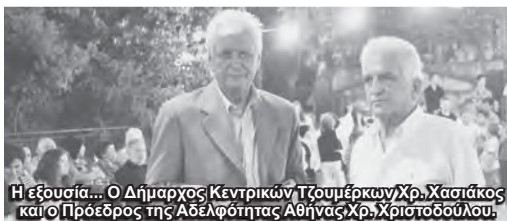
Φωτο-σχόλια (από το Χάρη Ζάχο)

Σκέζα: Το 'κον'σμα, έτσι ήταν...

...κι έτσι έγινε με τη βοήθεια των εθελοντών Νίκου και Κώστα Καπέλη του Βασιλή και Κώστα Καπέλη του Μήτσου! Βοηθείά τους!

Η εξουσία... Ο Δήμαρχος Κεντρικών Τζουμέρκων Χρ. Χασιτάκος και ο Πρόεδρος της Αδελφότητας Αθήνας Χρ. Χριστοδούλου.

Τσίπουρο κάτω από τον πλάτανο. Από αριστερά: Χρ. Γραβιάς, Γιαν. Χριστοβασιλίδης, Κ. Γιαννακόπουλος, Γ. Χριστοβασιλίδης. Χαριτωμένη συντροφιά.

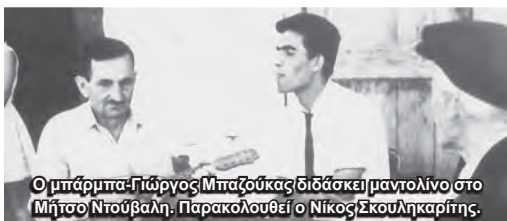
Τα παιδιά της Σκέζας

Εκτός συναγωνισμού: Σπύρος Τυροβολάς το γένος Ζάχου, Μήτσος Μαραγκός το γένος Καπέλη.

Η Φαίη ζωγραφίζει (από τις εκδηλώσεις της Αδελφότητας)

Ο μπάμπας-Γιώργος Μπαζούκας διδάσκει μαντολίνο στο Μήτσο Ντούβαλη. Παρακολουθεί ο Νίκος Σκουληκαρίτης.

ΤΟ ΝΕΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ

ΕΔΡΑ: ΑΓΝΑΝΤΑ ΑΡΤΑΣ

Το νεοεκλεγμένο, στις 11 Αυγούστου 2013, 9μελές Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτήθηκε, αυθημερόν, σε σώμα ως εξής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ : Κωνσταντίνος Μαργώνης (Ανδρ. Λόντου 2 & Ζωοδ. Πηγής 15, 106 81 Αθήνα

τηλ.: 6976687076 & fax : 210 3826232).

Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ : Αθανάσιος Μπαζούκας - Υπεύθυνος Ηπείρου- (Π. Κουντουριώτη 31, 454 44 Ιωάννινα, τηλ. 2651032996, 6932997380)

Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ : Παύλος Σμύρης - Υπεύθυνος Βορείου Ελλάδας- (Τριάδι Θέρμης, ΤΘ 60347, 570 01 Θέρμη Θεσσαλονίκης τηλ. 2310464848, 6946017461).

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Κωνσταντίνα Ζήδρου (Ανδρον. Παλαιολόγου 6, 452 21 Ιωάννινα) τηλ. 2651301812, 6945201244).

ΤΑΜΙΑΣ : Ναπολέων Καραγιάννης (Κωφίδου 64, 551 33 Καλαμαριά τηλ. 2310 438889, 6977068951).

ΕΦΟΡΟΣ : Νικόλαος Καρατζένης (Πάροδος Τζαβέλλα 23, 482 00 Φιλιππιάδα τηλ. 26830 23346, 6970670300).

ΟΡΓΑΝ. ΓΡΑΜ. : Μαρία Γκουβά (Κομμένου 105, 471 00 Άρτα τηλ. 2681022361, 6943744883).

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΥΠΟΥ & ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΩΝ : Αλεξάνδρα Μπόμπολη (Αρχιεπισκόπου Μακαρίου 24, 452 21 Ιωάννινα, τηλ. 6946881489)

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ : Κωνσταντίνος Χούμη (470 43 Αγναντα Αρτας τηλ. 6970373378).

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Ι.Λ.Ε.Τ. ευχαριστεί θερμά όλα τα μέλη της, απευθύνει θερμό

χαιρετισμό σε όλους τους Τζουμερκιώτες και φίλους και τους προσκαλεί να συνεργαστούν μαζί του για την επιτυχία των ευγενών στόχων της Εταιρείας.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

♦ ♦ ♦ ♦

Δασικό Χωριό «Κέδρος» Καταρράκτη 1/9/2013

Ολοκληρώθηκαν με μεγάλη επιτυχία σήμερα το μεσημέρι οι εργασίες του Θερινού Σχολείου Τζουμέρκων και Ν.Α Πίνδου που διοργάνωσε η Ι.Λ.Ε.Τ. σε συνεργασία με το Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, την Περιφέρεια Ηπείρου, το Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Περιστέρια και χαράδρας Αράχθου και το Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων στο Δασικό Χωριό «Κέδρος» Καταρράκτη του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων με θέμα: «Οικολογία, Τουρισμός και Ανάπτυξη».

Εκτός από τα μαθήματα που διεξήχθησαν στο Δασικό Χωριό μεγάλη επιτυχία είχαν και οι επιτόπιες έρευνες στα χωριά Βουργαρέλι και Συρράκο.

Τα συμπεράσματα που βγήκαν και οι προβληματισμοί που τέθηκαν είναι πολύ χρήσιμα στοιχεία για την αξιοποίηση και ανάπτυξη της περιοχής.

Πληροφορίες:
Μπαζούκας Αθανάσιος 6932997380
Μπόμπολη Αλεξία 6946881489
Από το Δ.Σ. της Ι.Λ.Ε.Τ.

Τζουμέρκων Ηχώραμα

Ο κ. Κώστας Μαυροπάνος είναι ο εμπνευστής αυτών των δυο μαγικών λέξεων που μας ταξίδεψαν παντού και αντήχησαν σε κάθε γωνιά των Τζουμέρκων.

Μελισουργοί, Πράμαντα, Ματσούκι, Καλαρύτες, Συρράκο, Καταρράκτη, Άγναντα..... σε κάθε ένα με τον ξεχωριστό του απόηχο, μας ταξίδεψε σε όλες τις φάσεις και αναμνήσεις των Τζουμέρκων και στα βιώματα και στους θρύλους όλων των εποχών των κατοίκων τους.

Και η επιλογή της εποχής που παρουσιάστηκε δεν είναι τυχαία στις μέρες του Αυγούστου που τα χωριά σφύζουν από κόσμο όχι μόνο τους καταγόμενους από αυτά αλλά και από φίλους αυτών ή και καθαρά επισκέπτες ακόμη.

Αυτή η παρουσίαση μπόρεσε με μαγικό τρόπο να διαφωτίσει και να μεταδώσει τη εστί Τζουμέρκα, Τζουμερκιώτες και Τζουμερκιώτικη βιοπάλη στη ζέση και στο κρύο και να εξηγήσει την ύπαρξη της περηφάνιας που κυλάει στις φλέβες του καθενός μας.

Ένα μεγάλο μπράβο στον αξιόλογο εραστή της φωτογραφίας των βουνών μας για την πραγματοποίηση αυτού του φανταστικού ταξιδιού με την ευχή ότι περιμένουμε πολλά ακόμη από τον κ. Μαυροπάνο.

Κώστα..... κατάφερες και μας μάγεψες.

Μπόμπολη Αλεξία

10 / 06 ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΙ Αντιστήθια Παναγιά.
11 / 06 HOTEL Τζουμέρκων Ορίζοντες.
12 / 06 ΣΙΡΑΚΟ Σέλινας Εθνομικό Σχολείο (θα ακολουθήσει Χορευτική βραδιά με τον Πέτρο Μόκλι).
13 / 06 ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ Κεντρική Πλατεία.
14 / 06 ΚΑΛΑΡΥΤΕΣ Κεντρική Πλατεία (θα ακολουθήσει το Παραδοσιακό Παναγισό).
15 / 06 ΑΓΝΑΝΤΑ Στον Νερόμυλο του Χωριού (ανακαίνιστος νερόμυλος).
16 / 06 ΠΡΑΜΑΝΤΑ Καρβ. Καραντ (θα ακολουθήσει ραμπτική βραδιά).
ΟΡΑ-ΒΛΑΠΤΗ 09:00 μ.μ.
Είσοδος ελεύθερη

ΟΙ ΝΕΡΟΜΥΛΟΙ

Συνέχεια από τη σελίδα 1

νόχρηστα πηληντήρια χοντρών κήνωσησκαπμάτων και στρωσιδιών. Η δύναμη της υδατόπτωσης μπορεί να χρησιμοποιείται παραδίληλα και για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, προσδίδοντας στους νερόμυλους σημαντική προστιθέμενη αξία προς όφελος των κατοίκων, εφόσον θα χρησιμοποιούνται και ως μικρές ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες.

Όπως διαβάσαμε πρόσφατα στην πολύ καλή ηλεκτρονική εφημερίδα της περιοχής μας «Αετός των Τζουμέρκων» (από την οποία αντιγράψαμε και η ένθετη φωτογραφία της νεροτριβής των Αγνάντων, στις «Κοδέδες»), η τέτοια αξιοποίηση και των νερόμυλων της περιοχής μας μπορεί να γίνει μέσω του Προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Intelligent Energy Europe - ALTENER», στο οποίο έχει ενταχθεί και η Ελλάδα, μεταξύ των λίγων χωρών που μπορούν να επωφεληθούν από το Πρόγραμμα. Την απαιτούμενη δαπάνη αναλαμβάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο της προώθησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στην Ευρώπη.

Σχετική πρόταση του Βουλευτή Ιωαννίνων και πρώην Υπουργού κ. Στ. Καθιογιάννη για την αξιοποίηση όλων των εντός του Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων νερόμυλων έχει σταθεί στον Δήμαρχο Βορ. Τζουμέρκων.

Έχουμε τη γνώμη ότι όλοι οι φορείς της περιοχής των Τζουμέρκων (Δήμαρχοι, Πρόεδροι Τοπ. Κοινοτήτων κτλ), πρέπει το ταχύτερο να συνεννοηθούν μεταξύ τους, να συντονίσουν τις ενέργειές τους, ώστε να ενταχθούν στο ανωτέρω Πρόγραμμα όσο το δυνατόν περισσότεροι νερόμυλοι της περιοχής.

Οι κυνηγοί μας. Πάντα τέτοια!